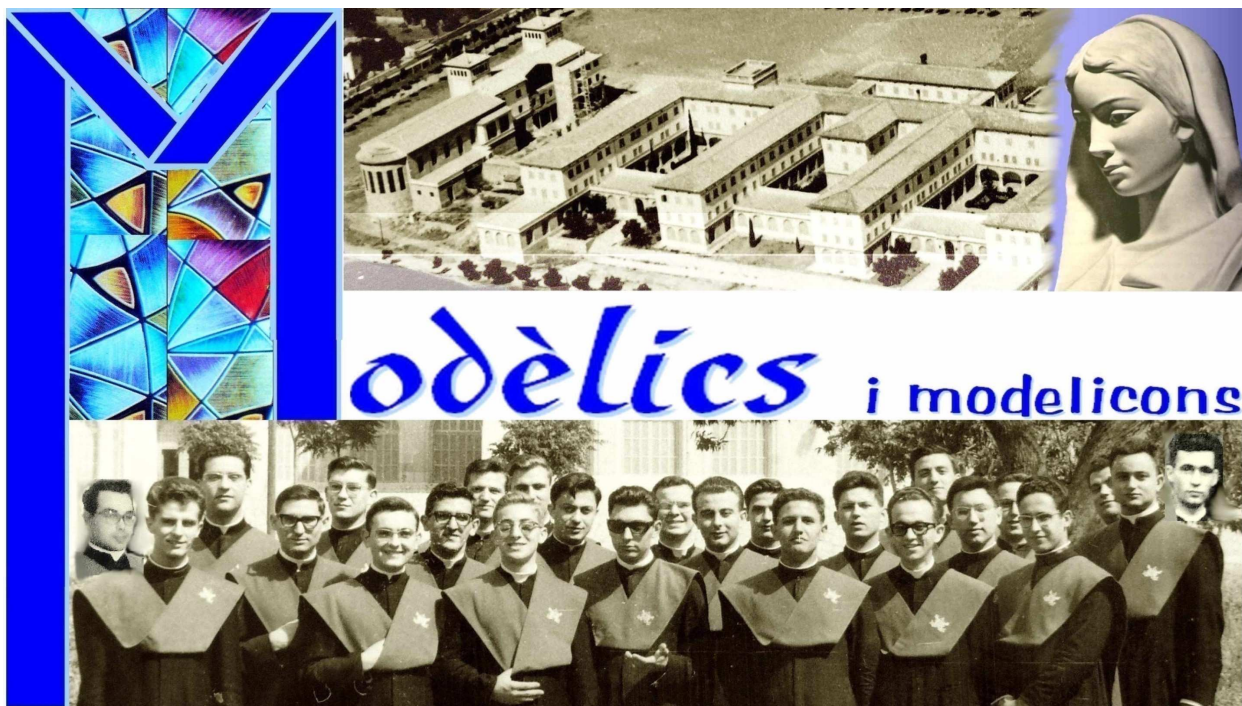

Maig 2012

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 29

Maig 2012, n° 29

Consell de redacció:
Jaume Sancho
Toni Bennassar
Jaume Gual

Confecció: Gabriel Rosselló

Edita: Gràfiques Sancho

Col·laboracions:

Per començar

Sebastià Salom p. 3

Dels nostres arxius

Marià Cortès p. 7

**Galeria de personatges
del Seminari**

Joan Darder p. 9

**Els nostres formadors
del Seminari**

Bartomeu Moll p. 15

El nostre convidat

Joan Pla i Garcia p. 19

Crònicó

Pere Orpi p. 28

Confidències

Bernat Cifre F. p. 31

**Ambient musical al
Seminari**

Marià Cortès p. 38

Amb el cor a la mà

Toni Bennassar p. 41

Convocatòria reunió

p. 43

Pere Orpi, Premi Cap

Vermell de Capdepera

p. 44

Toni, paga!

Antoni Perelló p. 45

Entrevista a Pere Fiol

Domingo Mateu p. 49

Celebrem el Senyor

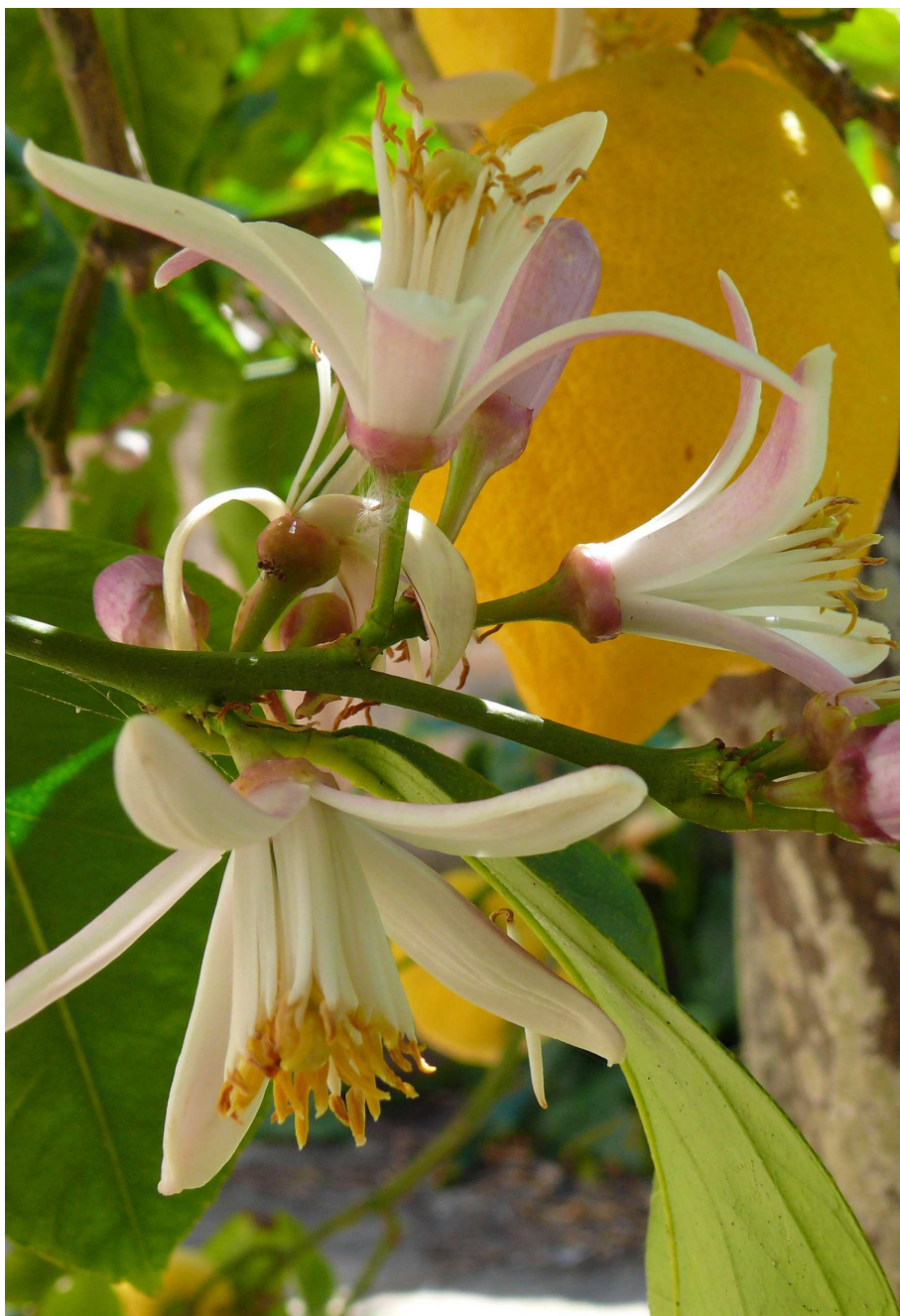
Pere Orpi p. 58

Veu dels qui són fora

Joan Suñer p. 59

Cavil·lades

Jaume Sancho p. 63

Colors de primavera

Fotografies: G. Rosselló

Per començar...

Maig 2012

Espècie de revista, butlletí o lo que sigui

nº 29

Missionologia o Missionologia?

Sebastià Salom Mas

¿Recordau, estimats condeixebles, que a primer de teologia teníem una assignatura que es deia “Missionologia”? Doncs ara n’hi ha que prefereixen dir-li “Missiologia”.

En Jaume Sancho em demana per a la nostra revista un escrit (un atropell seu d’aquests ràpids) sobre la “**missió**” dels cristians. No tenc ni temps ni mitjans per a poder fer un estudi sistemàtic i documentat sobre el tema, amb noms de teòlegs i documents del Magisteri, i amb citacions a peu de pàgina. I no crec que sigui això precisament lo que em demana en Jaume. Faré, simplement, una reflexió en veu alta, sense haver-la deixat tovar gaire, sobre com entenc jo la missió dels cristians.

El títol amb què he encapçalat l’escrit ja dóna una pista de cap a on anirà la meva reflexió. La paraula “missionologia” sembla connectar-se amb el concepte de “missions”: anar a “missions”, anar a convertir pagans o anar al Tercer Món. En canvi la paraula “missiologia” suggereix d’entrada que no es parla de les “missions”, sinó de la “missió”. Per aquí vull anar.

1.- Quina és la “missió” dels cristians?

Vull deixar ben clar, d'entrada, que la primera missió no és la de “batiar”, sinó la d'anunciar la Bona Nova, és a dir “evangelitzar”. Crec que és una premissa “major” indiscutible i que es pot avalar per moltíssimes citacions bíbliques. N'esmentaré només algunes: “Anau a tots els pobles i feis-los deixebles meus, batiant-los...” (Mt 28, 19), és a dir, primer fer deixebles i després batiar-los. “Convertiu-vos i que cadascú es faci batiar” (Fets, 2, 38. 41), és a dir primer convertir-se i després batiar-se. “Quan hagueren cregut... es varen fer batiar” (Fets, 8, 12), és a dir, primer creure i després fer-se batiar. “Crist no em va enviar a batiar, sinó a anunciar l'evangeli” (1 Cor. 1, 17). “Ai de mi si no anunciàs l'evangeli” (1 Cor. 9, 16).

Però després, dins la història del cristianisme, la doctrina del pecat original que es perdona “ex opere operato” amb el baptisme va capgirar la pràctica de l'Església, la qual va donar prioritat al baptisme i va posar només en segon terme l'evangelització. I tenuem ben present que ni la doctrina del pecat original ni la del “ex opere operato” tenen fonaments bíblics indiscutibles, sinó que són més bé uns fruits de l'elaboració teològica eclesiàstica.

2.- Què vol dir exactament anunciar la Bona Nova o evangelitzar?

Aquí es obligat recórrer a la predicació de Jesús i al seu exemple de vida. Jesús no predica l'arribada de l'Església, sinó l'arribada del Regne de Déu. Prova d'això, la paraula “església” surt una sola vegada en els quatre evangelis, mentre que la paraula “Regne de Déu “ (o “Regne del cel” a l'evangeli de Mateu) hi surt cent tres vegades. La paraula “església” comença a sortir en els Fets dels Apòstols, a les cartes de sant Pau, i després a l'Apocalipsi, a vegades en plural, referint-se a les comunitats cristianes locals (església de Corint, església de Tesalònica, etc...) o també en singular referint-se al conjunt de tots els cristians. Amb tot això, és clar que l'església no és més que una mediació, un bastiment provisional, per anar construint el Regne de Déu. És la famosa frase del Vaticà II: *“l'Església comença a ser el Regne de Déu, però encara no ho és del tot* (“germen et initium Regni”) (LG 5). Expressió aquesta que capgirava els esquemes anteriors, segons els quals l'Església era considerada ja el Regne de Déu a la Terra.

3.- En què consisteix anunciar la Bona Nova del Regne de Déu?

Fa uns anys el papa Joan Pau II parlava d'una nova evangelització i ara diuen que es prepara a Roma per a finals d'any un Sínode de bisbes per a tornar parlar de la nova evangelització. I sembla que darrera aquesta expressió de “nova evangelització” pretenen tornar re-evangelitzar els cristians que, per influències d'un món secularitzat, s'han allunyat de la fe tradicional i de la pràctica dels sacraments. Es tractaria, en poques paraules, de girar pàgina i oblidar el Concili Vaticà II, perquè la societat torni a ser cristiana, però cristiana com ho era a la meitat del segle XX. Vana il·lusió!

La missió dels deixebles de Jesús és anunciar el Regne de Déu, retornant, no a la situació d'abans del Concili Vaticà II, sinó a la situació d'abans de tots els Concilis, per a recuperar la frescor de la predicació de Jesús i de la vivència de fe dels primers cristians. No es tracta d'esborrar el passat, no, sinó de tenir-lo en compte, sí, però també per aprendre a relativitzar-lo, és a dir per aprendre a donar un valor relatiu i no absolut als dogmes i a les normes de l'església derivats d'unes circumstàncies històriques determinades, canviant les quals les comunitats cristianes, és a dir l'església o les diferents esglésies, haurien de ser capaces de fer una relectura de la Bona Nova de l'Evangelí adaptant-la al món on hi són presents i que és el que els toca viure.

4.- Tornant a les arrels bíbliques.

La missió dels cristians és la de ser continuadors de la missió de Crist: sacerdot, profeta i rei. Ja sé que en un món secularitzat com el nostre aquesta frase sona a música celestial i que, si començ una homilia amb frases com aquesta, molts dels pocs cristians que encara van a missa automàticament desconnecten el seu dial.

a- Un sacerdot a l'Antiga Aliança era un mediador, un pont entre Déu i els homes, que presentava les ofrenes a Déu en nom del poble i es dirigia al poble en nom de Déu. Si llegim la carta als cristians Hebreus podrem veure que Jesús és el darrer, l'únic i el definitiu sacerdot. Ell és el pont entre Déu i els homes i entre els homes i Déu. Després de Jesús no necessitam cap altre pont per poder arribar a Déu. I si llegim la primera carta de Pere, entendrem que tots els cristians participam del sacerdocí de Crist. He dit tots. Però després la història del cristianisme ha volgut tornar posar altres ponts entre Jesús i el poble i ha instituït l'anomenat sacerdocí ministerial. I per desgràcia sovint el sacerdocí ministerial (bisbes i capellans), en lloc de facilitar el pas pel pont que és Jesús, ens hem convertit en barrera.

b- Un profeta a l'Antic Testament era el qui parlava al poble en nom de Déu. La paraula del profeta era anunci i denúncia. Jesús és el profeta, l'únic i el definitiu profeta del Nou Testament. Els cristians estam cridats a ser portaveus de Jesús, transmissors del seu anunci de la Bona Nova i de la seva denúncia dels opressors del poble. En temps de Jesús els opressors eren els dimonis, era l'Imperi Romà, eren les innumerables pràctiques religioses esclavitzants. A cada cultura, a cada país i a cada època de la història els cristians estam cridats a anunciar la Bona Nova de l'Evangelí i a denunciar els opressors i les opressions de torn.

c- Jesús es proclama Rei, però d'un regne que no és com els d'aquest món. Els seguidors de Jesús estam cridats a ser constructors del seu regne, del Regne de Déu, en el món on ens toqui viure. De mil maneres possibles. I els cristians al llarg de la nostra història hem estat a vegades constructors d'aquest Regne, creant hospitals i escoles, o destructors del Regne, amb les croades i la inquisició. Nosaltres jutjam els cristians que ens han precedit i el futur ens jutjarà a nosaltres, si amb les nostres accions o inhibicions haurem estat constructors o destructors del Regne de Déu.

Conclusió: Anar a missions o exercir la missió?

Els apòstols anaren a missions per tota la conca del Mediterrani, en el segle setze els espanyols anaren a missions al nou món acabat de descobrir, en el segle denou i vint els Pares Blancs anaren a missions a l'Àfrica musulmana i a l'Àfrica negra.

L'any 1955 el papa Pius dotzè va fer una crida als bisbes d'Europa i a les Congregacions religioses, demanant-los que enviassin capellans per a servir les creixents comunitats cristianes del Tercer Món que no tenien pastors suficients que els acompanyassin.

Anar a missions actualment - almanco pel que es refereix a la diòcesi de Gitega a Burundi, on residesc actualment - ja no és per a suplir una manca de capellans natus. La diòcesi de Gitega comença a tenir un excedent de capellans i n'envia en missió a altres diòcesis de Burundi, a altres països d'Àfrica i fins i tot també a alguns països d'Europa. Anar a missions actualment ha de respondre a unes altres motivacions: per estar al costat dels més pobres, que són els primers destinataris de l'Evangeli i els preferits de Jesús; per compartir una mateixa fe amb altres comunitats cristianes i enriquir-nos mútuament; per estar oberts a l'ample món i aprendre a no absolutitzar una cultura i una història, i al mateix temps per a aprendre a valorar les altres cultures i històries, com hem d'aprendre a valorar la nostra.

Exercir la missió és una tasca de tots els cristians. Per desgràcia sovint mantenim dins el nostre subconscient un esquema rebut d'anys enrere, segons el qual a l'església hi ha dos estaments: els protagonistes i els espectadors. Si som espectadors, actuam com a un camp de futbol: si ens agrada l'espectacle hi anam, i si no, criticam els protagonistes; o com a un restaurant, on hi anam quan necessitam un servei, i punt. I si som protagonistes ens preocupam de crear un bon espectacle i d'omplir les grades, o de donar un bon producte, a fi que els clients estiguin contents i tornin. Entre tots els cristians conscients de la nostra missió hem de rompre aquest binomi de protagonistes i espectadors. És més còmode per a uns i altres mantenir-se cadascú en el seu rol o de protagonista o d'espectador.

En conclusió: es pot anar a missions i no exercir la missió. I es pot exercir la missió sense anar a missions.

Cadascú que respongui per ell, abans de jutjar els altres.

Sebastià Salom

(Redactat a Campos durant les vacances. Abril de 2012)

Dels nostres arxius...

(Arxiu de Maria Cortès)

Dia de l'ordenació al Palau. 22 desembre 1963

Els 30 anys de Bernat Pou

Port del Canonge 1959

El divino impaciente. Novembre 1959

galeria de

del seminari

DON PEP SACANELL GARÍ

Joan Darder

No trobava el meu camis i vaig agafar-ne un, de mides semblants, traient-lo de pressa de la sagristia de la Residència Sacerdotal. Havia d'anar a Felanitx per concelebrar en el funeral d'una germana de Mn. Bartomeu Vaquer, centenària. Quan anava a posar-me l'alba, vaig veure "Sacanell". "*Indue me, Domine, hominem novum*". No dic amb això que don Pep m'evocàs *l'home nou*, sinó aquesta breu pregària. Fa estona que el record més de l'habitual perquè duia el cor d'escriure aquesta semblança. Vaig recordar aquelles "*meditacions seves*" més avorridetes que les de don Guillem Payeras i que les anècdotes ("*por un clavo*") de don Miquel Ramon; però també més preparades, més litúrgiques, i, això sí, amb castellanismes reiteratius "sin embargo", "pues", "pelear"... Malgrat el seu llinatge, no va caure mai en la "*temptació*" del catalanisme, ni redactà mai una acta en català ni de Mallorca ni de l'Alguer. Li anava millor el llatí.

ORIGINAL

Que don Pep era "*original*" té fàcil demostració. Podem començar pel seu llinatge 'Sacanell' (derivat diminutiu, segons F. de B. Moll, de 'secà', 'sec', 'de poques carns'), etimologia que li esqueia fins que apuntà la panxeta canonical.

Si cercau 'Sacanell' a la guia de telèfons de "*Illes Balears*" no en trobareu cap ni un. Encara que el general José Sanjurjo (1872-1936) era "*Sacanell*" de segon llinatge, com deia don Pep, i és ver; ell no deia mentides, encara que, com a secretari, es guardava moltes veritats. Tenia una cama de Felanitx (mare) i una de Ciutat (pare que era ebenista); les dues sortiren a la llum el 1917.

El rector Pascual, amb el temps i palla d'ordi bisbe de Menorca, va urgir al pare del seminarista Sacanell que li posàs calçons llargs. Aquell seminarista adolescent ja era llargarut, pàl·lid i pelut, i això podia dur a mals pensaments, almanco a "*visions no desitjables*". Aquesta anècdota me la contà repetides vegades na Margalida, la seva germana.

De seminarista ja era "*secretarió*" —espècie que ell reproduí de gran, formant família nombrosa— de don Jaume Sampol, secretari del Seminari. Obtingué tres premis al Certamen Científic-Literari (1934-37).

Intel·ligent i de bona memòria, fou elegit becari mallorquí al Col·legi Espanyol de Roma on s'ordenà prevere (1940). Va veure en Mussolini quan proclamà que Itàlia entrava en la Segona Guerra Mundial. Davant el poc entusiasme en què els italians reberen la notícia don Pep presentí que la guerra ja estava perduda per a ells.

Amb el seu tremolor i capades no crec que hagués encertat cap diana; però aquest inconvenient no impedí que fos i vestís d'alferes provisional.

No fou un *Mingote* o un *Forges*, però ningú entre els seminaristes i capellans ignorava la veta humorística de don Pep, a vegades a molta profunditat o d'efecte tardà. Ell ho atribuïa a falta d'agudeses o d'intel·ligència dels seus oients. Les seves fonts eren d'aigües clares i blaves: els diaris, s'almanac del Sagrat Cor de Jesús i qualche revista. La cançó popular que rodolava pel Seminari en dóna fe: "*sap més xistes que es diari. / Ha tret molt des calendari, / no és ver, senyor Sacanell ?*"

Rient, rient, don Pep era més natural, essent "*original*", molt seu, que molts capellans clàssics mallorquins. Tenia un aire més proper als joves i al món que aquells "*formadors*" que volien preservar un "*model*" de clergue mantingut amb llums i ombres des del segle XVI a mitjan XX i que, passats els anys seixanta, ja feia aigua per totes bandes, però a Mallorca veien bubotes i fermaven els xiprers no fos cosa que "*els aires*" de Salamanca, Comillas o Roma corrompessin la "*doctrina tuta*" dels futurs capellans mallorquins.

Malgrat la seva singular dentadura — algú afirmava que només tenia una dent—, era considerat el primer paladar de la diòcesi, li agradava regar i culminar les menjades amb un bon vi, cafè (no '*malta*') i un bon *conyac*. Era un visitant il·lustre de la pastisseria i bomboneria "*La Pajarita*", de la qual cosa en poden donar raó tots, especialment els seus '*secretarions*'.

Amb ell no sempre sabies si tocava riure o fer el seriós. No coincidien els ritmes. De vegades et despatxava de mala manera i d'altres no li podies fugir.

"*S'altaveu a sa finestra / poa-l'hi, Pep, aviat, / poa, poa, poa-l'hi / que ve sa comunitat*". Aquesta estrofeta (reproduint els defectes de vocalització de don Pep), amb l'anècdota del seu "*Grundig*" a tota pastilla sobre la fiola de la seva finestra central al patí dels teòlegs, mostra el caràcter "*especial, lliure i un poc infantil*" de don Pep. Alegrava i feia somriure l'ànima dels qui

sortíem de la meditació i la Missa. Ens mostrava que hi havia un altre món on cantar profà era normal. Recordem que va quedar orfe de mare de jove i que visqué molts anys amb son pare, es padrí, un germà i una germana, eternament fadrins.

PASTORAL

És un terme molt manyuclat i a vegades serveix per qualificar al qui no té cap especialitat. És clar que és una especialitat dins la teologia i la vida de l'Església. Sigui quin sigui el significat que li vulguem donar, don Pep no era un capellà '*pastoral*', encara que començà com a vicari de sant Nicolau, de Palma (1941) i va ajudar molts anys a la parròquia de sant Francesc de Paula. Director espiritual de l'Adoració Nocturna Femenina (1953). Fou el

darrer director espiritual diocesà de la Germandat d'Escolans. Amb tot i amb això, el bisbe Enciso el nomenà delegat diocesà a la Setmana Nacional de la Parròquia (Zaragoza, abril 1958).

SEMINARI

Començà a rodolar com a professor pel Seminari Vell el 1941. Va passar al Nou on s'eternitzà. Les assignatures que ens "explicà", fins a un cert punt, foren: Ciències Naturals, Lògica, Crítica, Ontologia, Litúrgia. Ell sentia curiositat per les Ciències Naturals. Estudiant a Roma sofrí una enrampada metafísica. De llavors ençà prometé que no permetria que això mateix li passàs a cap dels seus alumnes. I ho procurà de debò, encara que qualcú, anys després, s'oblidàs dels perills de la Filosofia i s'hi acostàs de més prop. Fins i tot —ja és zel— ens tenia prohibit estudiar el llibre sencer, no fos cosa que també nosaltres patíssim un esbraonament o una caiguda major. La Litúrgia era lo seu i en

aquest camp no volia tenir rivals. L'any 1949 publica el "*Calendario Parroquial Litúrgico*" i presideix la Junta diocesana d'Apostolat Litúrgic (1956). En Pere Llabrés i en Joan Torrens havien d'anar alerta a no traspasar certs llindars. No importa dir que cap de les seves classes era estrictament acadèmica: els acudits i els resultats de futbol, sobretot els referits al Mallorca, podien entrar a l'aula i sortir a qualsevol moment, no havien de trucar a la porta. Imprevisibles, com el professor. Fins i tot don Pep, enmig d'una tesi o d'una explicació litúrgica, ens podia regalar bombons amb licor. Quan en vaig mossegar un i em vaig tacar la beca vermella, don Pep rigué a les totes.

Però el que defineix millor la seva llarga feina és el càrrec de "*Secretari*". L'any 1949 es nomenat Vicecanceller i Vicesecretari del Bisbat i Secretari d'Estudis del Seminari. Suposava molta feina a mà i a màquina, amb papers de carbó i ajudat per uns quants de seminaristes, pels qui ser secretaris de don Pep suposava una llepolia, a més de certa distinció. El gust que passava don Pep, en el mes de juny, quan ens donava les notes; no sé a què comparar-ho. Tal volta a un plat de llagosta... Li donava material d'observació i tema per contar i riure. Veia amb ses nostres cares vaixells en naufragi i altres que superaven turmentes o arribaven primers.

CANCELLER-SECRETARI

"Secretari" era la seva segona naturalesa. Havia nascut per a aquest càrrec. Fou també secretari de la Comissió Central preparatòria del Sínode de Mallorca i del mateix Sínode (1958-59) convocat i presidit pel bisbe Enciso.

Entre Vice (amb don Sebastià Gayà i amb don Joan Bta. Munar) i Secretari-Canceller del Bisbat ho fou 50 anys justs, de 1949 a 1999. També fou bastants anys Vicevicari general i sabia més dret canònic (del què era necessari a la Cúria) que la majoria dels Bisbes i Vicaris Generals a qui serví. L'any 1999 el vaig succeir en tots els seus càrrecs curials. Durant uns mesos encara figurà ell com a Canceller. Ja no es ficava en res: Es retirà exemplarment a un quartet —no podia sobreviure sense respirar l'aire de la Cúria— marcant amb una "x" els articles de l'Osservatore Romano que podien interessar al bisbe Teodor.

Sempre tingué a punt els treballs i escrits que li encomanava el bisbe sense ficar-se mai en els assumptes. Si al matí practicava el seu esport favorit —llosquejar pels passadissos i altres despatxos curials—, a l'horabaixa la feina li retia molt, perquè no podia distreure's amb ningú. Tot solet dins el seu despatx, li donava canya a la màquina (arribà a manejar una màquina d'escriure, a mitjan camí cap a l'ordinador) les hores que fessin falta.

Sabeu per què el bisbe Teodor no el jubilà als 70 ò 75 anys? Perquè un mes de juny, quan el seminarista Teodor Úbeda s'havia d'examinar a València, don Pep Sacanell fou un dels seus examinadors i el tractà bé. Don Teodor sempre li tengué una consideració especial, el rebia cada matí i, mentre signava documents, don Pep li contava acudits.

¿Com entendre que bisbes tan distints, com els bisbes Hervàs, Enciso, don Rafael i don Teodor, mantinguessin a don Pep a la Cancelleria? M'atrevesc a dir: perquè el sr. Sacanell tractà asèpticament els temes i problemes, no s'involucrava en les qüestions personalment, es limitava a aplicar el dret canònic o civil segons les indicacions i la sensibilitat del bisbe de torn.

LA SEU

"És molt devot de sa pell. / Bacallà per aquí, / bacallà per allà, / hala, Pep, a Matines / a la Seu a cantar".

Canonge de la Seu (1962) omplia les expectatives de don Pep home, prevere i liturgista. Tenia un camp esplèndid on practicar la Litúrgia que

sempre havia estimat. Diríem que, de cop, havia aconseguit "*al·lota i casa*". No es limitaria a la Seu. Acompanyava el bisbe a celebracions de parròquies, monestirs, col·legis i convents. Pareixia prefecte de Litúrgia i mestre de cerimònies "*inde a sinu matris*".

No tenia peresa per preparar les celebracions, guions i donar les indicacions oportunes. Quan qualcú sortia del solc (passava sovint), don Pep posava aquella cara tan seva, amb una processó de capades, que ni en Xesc Fortesa l'hagués sabut imitar.

Fou fidel i sol·lícit en el seu càrrec que duia molt a gust.

ELS DARRERS ANYS

Don Pep i la seva germana Margalida passaren els darrers anys a la Residència Sacerdotal. Vaig conviure amb ells dos i don Pep fou el meu '*padrí*' com a canonge. Els seus darrers anys foren tranquils. Després de la intervenció quirúrgica passà a la "U.V.I." on deia Missa sense pa ni vi, el subconscient surava... Sempre visqué de lloguer a la plaça d'en Quadrado. Morí sense tenir cap propietat; la seva caixa forta era una panxeta contenta... Serví Déu en la Litúrgia, l'Església, com a secretari i el Món, com un home d'Església que vol dialogar en el camp on es cuinen les realitats temporals.

Joan Darder i Brotat

BIOGRAFIA

1917 Neix a Palma

1940 Ordenat prevere a Roma

1941 Vicari de sant Nicolau, professor del Seminari

1949 Vicecanceller i Vicesecretari del Bisbat

1949 Secretari d'Estudis del Seminari

1953 Director espiritual de l'Adoració Nocturna Femenina

1956 President de la Junta Directiva de l'Apostolat Litúrgic

1962 Canonge prefecte de Litúrgia de la Seu de Mallorca

2003 Mor essent canonge mestrescola emèrit de la mateixa Catedral

ELS NOSTRES FORMADORS DEL SEMINARI

(DADES CRONOLÒGIQUES)

Bartomeu Moll

Havent-me informat minuciosament de tot el que he pogut, després d'haver cercat dins arxius i consultat familiars i altres persones que poguessin ajudar-me a aclarir les dates més significatives dels sacerdots que ens acompanyaren durant el temps de seminari, he decidit oferir-vos, de manera ordenada, el resultat de les meves indagacions.

A l'hora de classificar tota la informació, he seguit l'ordre cronològic, partint del curs 1954-55 fins al curs 1966-67, any de la nostra ordenació sacerdotal. No m'ha estat possible poder oferir-vos tota la informació dels tres primers cursos de llatí, donat que fins a quart no vaig incorporar-me plenament a la resta dels que havien ingressat l'any 1954. A la llista dels 34 sacerdots, - superiors, directors espirituals, professors i tots els que d'una manera o d'altre tingueren contacte amb nosaltres, - he inclòs també els tres bisbes que des del 1954 fins al 1967 governaven la diòcesi. La seva l'edat està calculada normalment a començament del curs acadèmic i, altres vegades també a final de curs.

D. JOAN HERVÀS I BENET. Nat a Puzol (València) el 30 de novembre de 1905. Bisbe coadjutor de Mallorca amb dret de successió el 26 d'octubre de 1946 als 40 anys. Al començament del curs 1954-1955 en tenia 48. Morí a Felanitx el 6 de juny de 1982 als 76 anys.

D. MIQUEL MONCADAS. Nat a Muro el 19 de setembre de 1921. Rector del Seminari Menor. L'any 1954 tenia 33 anys. Morí a Manresa el 5 d'agost de 1989 als 68 anys.

D. GUILLEM PAYERAS. Nat Bunyola el 28 de maig de 1925. Director espiritual durant tota la carrera, llevat dels tres anys de filosofia. (El 1954 tenia 29 anys). L'any de la nostra ordenació en tenia 42. Morí a Palma el 14 de juliol de 2010 als 85 anys.

D. MIQUEL RAMON. Nat a Puigpunyent el 27 de gener de 1925. Superior durant el tres primers cursos de llatí: tenia 29 anys. Morí a Palma el 5 d'agost de 2011 als 86 anys.

D. TONI ESTEVA. Nat a Artà el 27 de desembre de 1914. Professor de Llatí de primer curs. El 1954 tenia 40 anys. Posteriorment fou també majordom del seminari. L'any de la nostra ordenació tenia 52 anys. Morí a Artà el 17 de desembre de 1984 a punt de complir els 70 anys.

D. PEP SACANELL. Nat a Palma el 15 de juliol de 1917. Secretari d'estudis. El 1954 tenia 37 anys. Posteriorment, a primer de filosofia (1959), professor de Lògica i Crítica i Cerimònies, a segon de filosofia, Ontologia i Cerimònies, a tercer de filosofia, Cerimònies, i, a quart de teologia, Litúrgia. L'any de la nostra ordenació tenia 49 anys. Morí a Palma el 18 d'abril de 2003 als 85 anys.

D. JESUS ENCISO VIANA. Nat a Vitòria el 14 de gener de 1906. Nomenat bisbe de Mallorca el 1955 als 49 anys. Morí a Palma el 21 de setembre de 1964 als 58 anys.

D. MIQUEL AMER. Nat a Inca el 7 de juliol de 1909. Professor de Llatí a segon curs: tenia 46 anys. Director espiritual a primer de filosofia i, a segon, el primer trimestre. Morí a Palma el 28 de març de 1998 als 89 anys.

D. LLORENÇ ESCALAS. Nat a Palma el 18 de gener de 1917. Professor de Llatí a tercer curs, l'any 1956: tenia 39 anys. Abans havia estat majordom del seminari. Morí a So'n Sardina mentre confessava el 24 de novembre de 1966 als 49 anys.

D. SEBASTIA GAYÀ. Nat a Felanix el 30 de juliol de 1913. A tercer de llatí, el 1956, professor de "Ars legendi et dicendi", quan tenia 43 anys. Morí a Sóller el 23 de desembre de 2007 als 94 anys.

D. JOSEP OLLERS. Nat a Campos el 28 d'agost de 1923. Professor d'Història d'Espanya a tercer curs de llatí l'any 1956: tenia 33 anys. Actualment en té 89.

D. PERE XAMENA. Nat a Felanitx el 14 de maig de 1918. A tercer de llatí (1956) fou professor de Religió (moral): tenia 38 anys. Posteriorment professor d'Àlgebra (quart), Geometria (quint), Literatura espanyola (primer i segon de filosofia), Historia de filosofia (tercer de filosofia). Té actualment 93 anys.

D. FRANCESC PAYERAS. Nat a Inca el 2 de juliol de 1903. Rector del seminari l'any 1956, als 53 anys, fins al mes de juny de 1960. Professor de Psicologia experimental a primer de filosofia, als 56 anys, Psicologia i Cosmologia a segon de filosofia, Pedagogia a tercer de filosofia i Pedagogia catequística a quart de teologia, fins a la seva defunció (Palma) abans d'acabar el curs, el 8 de maig de 1966 als 62 anys. El substituï el tercer trimestre D. Pere Sureda.

D. GABRIEL REUS. Nat Campos el 19 de març de 1929. Superior en primer lloc dels humanistes l'any 1957 (tenia 28 anys) i posteriorment dels filòsofs, fins a final de segon de filosofia (32 anys). Mentre era superior dels humanistes, fou també el professor de Religió. Actualment té 83 anys.

D. JOSÉ RODRÍGUEZ. Nat Tordesillas (Valladolid) el 1914. Professor de Llatí i de Llengua i Literatura espanyoles a quart de llatí (any 1957); tenia 43 anys. Digueren un dia dins la Seu, ja fa anys, que havia tingut un atac a l'estació del tren a Valladolid i que morí a Tordesillas al cap d'un any.

D. LLORENÇ PEREZ. Nat a Muro el 7 d'agost de 1928. Professor d'Història universal a quart (30 anys) i a quint de llatí. A primer (34 anys) i segon de teologia, professor d'Història de l'Església i de Belles Arts. Morí a Palma el 30 de novembre de 1992 als 64 anys.

D. PERE AMORÓS. Nat a Palma el 21 de gener de 1908. Professor de Grec des de quart curs de llatí (any 1957), quan tenia 49 anys, fins a segon de filosofia: 53 anys. Morí a Palma el 21 de maig de 2007 als 99 anys.

D. FRANCESC BATLE. Nat a Sóller el 19 de novembre de 1912. Professor de Llatí i de Llengua i Literatura castellanès a quint de llatí (1958): tenia 45 anys. Morí a Palma el 13 d'abril de 1995 als 82 anys.

D. GUILLEM FIOL. Nat a Valldemossa el 3 de gener de 1918. Professor de Física i Química des de quart de llatí (1957), 39 anys, fins a primer de filosofia; a segon de filosofia, professor d'Anatomia el 1961 en què tenia 43 anys. Morí a Palma el 5 de febrer de 1993 als 75 anys.

D. TONI PEREZ. Nat a Bubión (Granada) el 30 de novembre de 1931. A primer de filosofia (1959), professor d'Història de la Cultura i Geografia econòmica: tenia 28 anys. Actualment en té 80.

D. BERNAT JULIÀ. Nat a Felanitx el 13 de març de 1922. Professor de Gregorià i de Piano els tres anys de filosofia (1959): tenia 37 anys. Director de l'Schola cantorum, llevat dels tres primers anys de teologia en què fou substituït per D. José Ramón Echave (Cant gregorià) i D. Joan Ferrer (Director de l'Schola Cantorum a les funcions de la Seu). D. Bernat ha complit els 90 anys.

D. PERE SUREDA. Nat a Porreres el 21 de febrer de 1910. Rector del seminari des del 1960 (50 anys) fins que acabàrem (57 anys) i professor de la Història de les religions a primer de teologia l'any 1962: 52 anys. A finals de quart de teologia, substituï el professor de Pedagogia Catequística, D. Francesc Payeras, per la malaltia i mort, ocorreguda a Palma el 8 de maig de 1966. (Per cert D. Pere Sureda, a l'examen final escrit, es va confondre de llibre i ens demanà un tema de Pedagogia de tercer de filosofia; ambdós llibres eren molt semblants). L'any de la nostra ordenació (1967) tenia 57 anys. Morí a Palma el 2 de febrer de 1984 als 73 anys.

D. RAFEL CALDENTY. Nat Felanitx el 30 de maig de 1906. Professor d'Anglès a primer i segon de filosofia (1960) (54 anys), professor de Teologia (De Verbo Incarnato i Mariologia) a segon, a tercer (De Gratia Christi et de Virtutibus) i a quart De Deo Uno (només el primer trimestre) (1965) (59 anys). Morí a Sencelles l'11 d'abril de 1986 als 79 anys.

D. JAUME CABRER. Nat a Manacor el 25 de juliol de 1925. Director espiritual dels filòsofs, a partir del segon trimestre de segon de filosofia, gener de 1961 (35 anys). Actualment en té 86.

D. JOAN SOLER. Nat a Sa Pobla el 18 d'agost de 1933. Superior de filòsofs i teòlegs des del 1961 (tercer de filosofia) professor de Teodicea i d'Història de filosofia moderna el mateix any; tenia 28 anys i, l'any de la nostra ordenació en tenia 33. Morí a Sa Pobla el 24 de febrer de 2001 als 67 anys.

D. BARTOMEU QUETGLAS. Nat a Felanitx el 19 de gener de 1900. Professor de Sociologia i d'Ètica a tercer de filosofia (1961) quan tenia 61 anys. Morí a Palma el 20 de gener de 1964 als 64 anys.

D. LLORENÇ TOUS. Nat Capdepera el 23 de desembre de 1933. Professor d'Hebreu (any 1961) a tercer de filosofia (27 anys), de Propedèutica a primer de teologia i, els tres restants, de Sagrada Escriptura (33 anys). Actualment en té 78.

D. SEBASTIÀ GARCÍAS. Nat Inca el 20 de novembre de 1908. A primer de teologia (any 1962) professor de Teologia (De Revelatione Christiana i De Ecclesia Christi), Patrística i Missionologia: tenia 54 anys. Morí a Palma el 24 d'abril de 1993 als 84 anys.

D. BRU MOREY. Nat a Valldemossa el 28 d'abril de 1915. Professor de Dret Públic a primer de teologia (any 1962) als 47 anys i, de Dret Canònic, els altres tres anys. Té 97 anys.

D. JOSE RAMON ECHAVE. Nat a Escoriaza (Guipúscoa) el 16 de març de 1929. Professor de Cant Gregorià els tres primers cursos de teologia (anys 1962-1965), dels 33 als 36 anys. Morí a Erenteria (Guipúzcoa) 27 de setembre de 2011 als 82 anys.

D. JOAN FERRER. Nat a Consell el 13 de setembre de 1908. Substitut de D. Bernat Julià (quan anà a Roma a llicenciar-se) en la direcció de l'Schola Cantorum a la Seu (primer de teologia, any 1962). Tenia 54 anys. Morí a Palma el 26 de setembre de 1982 als 74 anys.

D. BARTOMEU TORRES. Nat a Sa Pobla el 17 de febrer de 1905. Professor a segon de teologia (De Sacramentis) l'any 1963 (58 anys) i tercer de teologia (De Novissimis i De Deo Creante et Elevante). Morí a Palma el 27 de gener de 1984 als 78 anys.

D. BARTOMEU JAUME. Nat a Palma el 22 de setembre de 1907. Professor de Teologia Ascètica i Mística des del 1963 al 1965 (56 anys), segon i tercer de teologia. Morí a Palma el 19 de novembre de 1999 als 92 anys.

P. GASPAR MUNAR. Nat a Pina el 13 de febrer de 1899. Professor de Teologia Moral des del 1963 al 1966 (64 anys) a segon, tercer i quart de teologia. Es jubilà el curs 1967-68 als 69 anys. Morí a Sant Honorat (Randa) el 10 de setembre de 1987 als 88 anys.

D. RAFAEL ALVAREZ LARA. Nat a Castillo de Locubín (Jaén) el 10 d'octubre de 1902. Nomenat Bisbe de Mallorca el 27 de març de 1965 als 62 anys. Morí a Almeria el 15 de desembre de 1996 als 94 anys.

D. BARTOMEU NIGORRA. Nat el 17 de novembre de 1891. (Segons ell em digué, en realitat va néixer dins el terme de Montuïri a una caseta de so'n Vaquer, situada molt a prop del terme de St. Joan). Professor de Cant Gregorià a quart de teologia, l'any 1965, als 74 anys. Morí a Palma el 21 de febrer de 1968 als 76 anys.

D. JUAN GARCIA TORRES. Nat a Casiles el 12 d'abril de 1933. Professor de teologia (De Deo Trino) a partir del segon trimestre del curs 1965-66; tenia 32 anys. Morí el 26 d'agost de 1999 als 66 anys.

Resumint: els tres bisbes, tots els superiors, i els professors que tinguérem eren més joves que nosaltres ara, llevat de D. Bartomeu Nigorra, que tenia 74 anys. De la llista dels 37, n'hi ha 29 que ja són a la casa del Pare; vuit d'ells moriren abans dels 69 anys: El Sr. Escalas (49), el bisbe Enciso (58), D. Francesc Payeras (62), D. Tomeu Quetglas i D. Llorenç Pérez (64), el Sr. Garcia Torres (66), D. Joan Soler (67) i D. Miquel Moncadas (68). Els vius son: D. Pep Ollers, D. Pere Xamena, D. Gabriel Reus, D. Toni Pérez, D. Jaume Cabrer, D. Llorenç Tous i D. Bru Morey. Si nosaltres, durant el temps del seminari, ens haguéssim pogut veure tal com som ara, quina hauria estat la nostra sensació?

* * * * *

El nostre convidat

Joan Pla i Garcia

Dotze respostes
a Antoni Bennassar.

Fa uns dies, més de mig segle després d'haver perdut la relació amb els amics i coneguts del Seminari diocesà de Mallorca, vaig tenir una retrobada amb en Toni Bennassar Cirer.

Ens asseguérem a un bar, demanàrem tots dos un "Nescafé descafeïnat" i conversàrem devers una hora llarga. Em plantejà 12 qüestions:

1.- Parla'ns de l'època prèvia a l'entrada al seminari Explica'ns les circumstàncies de l'entrada.

L'època prèvia del meu ingrés al Seminari té quatre parts ben definides:

Una: Infància a Felanitx a un ambient familiar republicà i antifranquista. Mon pare, que era professor de l'Institut, fou empresonat quan esclatà la guerra civil i tant ell com ma mare, mestra d'escola a Cas Concos, foren depurats. Jo era massa petit, però encara revisc sensacions i algunes paraules dels homes, gairebé al·lots, que venien a ca nostra, uniformats, camisa blava i calçons curts, i obrien calaixos de mala manera i insultaven ma mare: "Mala puta, on guardes els llibres comunistes del teu home?". Etc.

Dues: Una adolescència de por i precarietat a València, on vaig completar la primera ensenyança i vaig començar el batxillerat, sense cap contacte amb l'església catòlica. Un dia, a la classe de Religió del "Colegio Academia San José" del Cabanyal, la professora, una fadrina total que, potser, era verge i màrtir, em va demanar si havia fet la primera comunió. Tenia jo 14 anys. Li vaig dir que no, però que tenia moltes ganes de conèixer Déu i de trobar-me a mi mateix. Ella parlà amb ma mare i un dematí, a missa primera de la parròquia de Santa Maria del Mar, vaig combregar per primera vegada, sense vestit de mariner i sense medalletes i cadenes i sense aquell llibret blanc de tapes de nacre i cantells daurats que tant m'il·lusionava.

Tres: Retorn a Mallorca, un altre pic a Felanitx, on vaig festejar la cunyada d'en Timoner fins que, un bon dia, arribà don Joan Capó, amb el cap ple de clapes, i ens predicà uns Exercicis Espirituals apoteòsics. Mai no havia sentit predicar tan apassionadament i triomfal. Aleshores, finireu les festejades i les aspiracions esportives, imposades per la sogra d'en Guillem Tiimoner, perquè la seva fill, na Catalina, amb la qual jo començava a festejar, em va dir: "Ma mare diu que si no ets campió d'Espanya com en Guillem, no em deixarà sortir amb tu". Després dels Exercicis vingueren els "Cursillos de Cristiandad" i, entusiasmat amb els nous projectes que em convertien en protagonista d'una gran missió apostòlica i evangèlica, vaig deixar l' enamorada felanitxera que, per cert, ja vídua i seixantina, em llegia cada dia al "Diari de Balears" i, fins i tot, em comprà un quadre i férem un "cafetet" plegats. La família persistia en l'anticlericalisme republicà, entre la nostàlgia i l'acceptació resignada del règim vigent. Dels set cursos que tenia el batxillerat d'aleshores, vaig fer el cinquè i el sisè a l'Institut de Felanitx, al mateix edifici on hi va treballar mon pare fins que el se'n dugueren al Camp de Concentració de Son Catlar-Campos. Mon pare i ma mare encara estaven depurats i fou don Joan Capó, des de l'Institut Ramon Llull, on era professor de Religió, el primer que va moure els papers, per a la rehabilitació dels meus pares. Llavors ens vam traslladar a Palma i vaig acabar el batxillerat de set cursos a l'esmentat centre de segona ensenyança. En Joan Capó tenia un projecte ben concret: de cada curs que acabava el batxiller, en triava un i planificava amb ell un futur sacerdotal. Així fórem els elegits, durant cinc anys seguits, curs per curs, en Jasso, jo, en Joan Moll, n'Alenyà i en Marià Cortés. En planificar la meua vida amb mossèn Capó, vaig creure amb tota l'ànima que Déu em cridava per a la santedat.

Quatre: Quan mon pare ho va saber (ja feia un any que preparava el llatí amb en Vicenç Jasso) decidí endur-me amb ell a Amèrica. I partirem. A Xile, tot i que hi vaig anar amb

una carta de recomanació del bisbe Hervás al cardenal Caro, em vaig matricular a la Facultat de Medicina, vaig ajudar a mon pare i als meus oncles a restaurar quadres i mobles d'estil i, es clar, allunyat del bull apostòlic i de la cristiandat de Mallorca, vaig tornar a enamorar-me d'una dona i, quan ja estava decidit a deixar l'idea de consagrar-me a Déu, li ho vaig dir per carta a Joan Capó. Ell em contestà amb uns termes tridentins: "El diablo ha preparado la operación Chile y quiere tu alma a toda costa: O vuelves inmediatamente a Mallorca o te pierdes para la eternidad". Mon pare morí de repent, als 48 anys, i sempre he cregut que morí d'alegria, just un parell d'hores després d'haver-li dit que volia tornar a pintar i a ser com ell volia que fos. Joan Capó i n'Eduard Bonnín, s'encarregaren de comunicar-li a ma mare que mon pare havia mort d'un infart al cor. Jo mateix li ho havia encomanat, perquè no tenia coratge, ni sabia com comunicar a ma mare i als germans, a punt d'embarcar-se cap a Amèrica, tan inesperada i terrible notícia. Vaig tornar de Xile l'any 1955, per primavera i, a la tardor d'aquell any, vaig entrar al Seminari.

2.- Com recordes els anys de seminari. Què representaren per a tu ?

Record els anys de Seminari com un temps d'apassionada recerca dels valors bàsics: bondat, bellesa, veritat. Foren anys d'amor a Déu i als germans. Res no fou curolla de joventut o somni esvaït. Jo venia del temple de la llengua d'en Cervantes, gràcies a ma mare que, com dic a la contraportada d'un dels meus primers llibres, "me enseñó a saborear la almendra de las palabras" i el Seminari i La Sapiència m'obriren les portes del temple de la llengua de Ramon Llull, vint anys abans de la democràcia i de la normalització lingüística.

3.- Què o qui influí en la decisió de sortir-ne ?

Sobre les causes de la meva sortida, després de dos anys esplèndids a Son Gibert, dos més a La Sapiència i dos a la Universitat Pontifícia de Salamanca, durant els quals mai no vaig dubtar de la meva vocació, et puc dir que prima l'anècdota sobre la categoria. L'anècdota és, per ventura, la trobada casual d'una antiga amiga xilena, que venia de París de rebre les darreres lliçons de la seva carrera musical amb el mestre Rubinstein. Ella, na Carme Canadell Teixidó, era d'una família catalana que emigrà a Xile ara fa cent anys. Ens havíem conegut a l'Estadio Español, que és un recinte grandíols, on conflueixen totes les Cases Regionals d'Espanya i on cada dia hi ha balls, conferències i bulla general. Era pianista i ens trobàrem a Madrid, anava jo de Salamanca a Mallorca, vacances de Setmana Santa. Em convidà a un concert familiar, a una casa particular d'uns parents seus residents a la capital i, quan acabà el concert, li vaig demanar si em podia tocar l'Estudi 12-Revolucionari d'en Chopin. Jo tenia els colzes damunt el piano i ella em mirava als ulls sense aturar les mans que cercaven tecles. Venia jo ferit d'ala, perquè el cardenal Pla i Deniel de Toledo, el bisbe Barbadillo de Salamanca i el bisbe Enciso de Mallorca havien llegit i condemnat el meu treball sobre "Pobreza, castidad y obediencia del clero español", tot i que aquest treball em valgué una "summa cum laude" a la Pontifícia de Salamanca. A més a més, qualcú ja m'havia acuat al bisbe Enciso que m'havien vist amb una dona molt plantosa pels carrers de Madrid, sense sotana i sense coroneta. (M'havien tonsurat a Salamanca feia poc temps). El bisbe Enciso degué escriure al rector del Col·legi "San Carlos Borromeo" i aquest home, José Gómez Lorenzo, em va proposar la cosa de la següent manera: "Tu obispo, a pesar de haberte mandado hace poco las credenciales para recibir las cuatro órdenes menores, nos ha comunicado que debes abandonar la carrera. Como tu vocación, tu conducta i tus notas son ejemplares y muy admiradas por tus compañeros y superiores, debemos evitar el escándalo y, por eso, te pido un favor, que te quedes con nosotros hasta junio y, cuando acabe el curso, te vas y cuelgas la sotana". Aquella raó i aquella estratègia per evitar l'escàndol, em semblaren hipòcrites, per no dir ignominioses. Aquell mateix dia vaig decidir apartar-me definitivament del clergat i vaig partir. Encara record la cara d'estupefacció dels bons amics Toni Ferrer, Pep Noguera i Biel Vidal Arcas.

De Salamanca vaig fugir escapat cap a Madrid, tot cercant na Carme Canadell. Ja no hi era. Se n'havia anat a Barcelona a visitar uns parents al carrer d'Escudillers, vora la Rambla. Després convisquerem uns dies a Mallorca, on ella s'uní, per tornar-se'n a Xile, a la meva tia Agustina Pla i a la meva cosina Carmen Laporta Pla que havien vingut a veure ma mare i els meus germans, vuit anys després de la mort de mon pare. Encara no puc desxifrar si la meva sortida fou causada per una pianista o per dos bisbes i un cardenal. El cardenal Pla, que em va rebre a Toledo, dins una sala tota vermella, endomassada i irritant, em despatxà amb un argument increïble: "Tú eres un chico listo y, como chico listo, detectas los problemas y, al detectarlos, los denuncias y, al denunciarlos, nos creas mayores problemas. Por lo tanto, debes abandonar la carrera." Li vaig contar la meva lluita per arribar a l'altar de Déu. "Creo que tengo vocación, eminencia", vaig contestar ben convinçut. Ell, amb un cop de bàcul, sentencià la causa: "No, no. Tú no tienes vocación. Vocación sólo tiene aquel que, postrado en el altar, recibe la llamada de su obispo "accedant qui ordinandi sunt". Quan li besava l'anell i feia la genuflexió protocol·lària, em digué: "Muchos son los llamados y pocos los elegidos". El cap i el cor m'esclataven, entre l'amor de Déu i el desamor dels meus jerarques.

Vaig passar per Córdoba, on vaig veure plorar a don Joan Capó. També per Roma, on m'envià don Miquel Moncadas, amb el Pare Lombardi, al Centre Internacional Pius XII, a Roca di Papa, vora el llac de Castelgandolfo, on estieuen els Papes i on es rodà "Las noches de Cabiria". El bisbe de Reconquista, a la Patagònia argentina, m'oferí una solució: "Deu anys de prova en aquell indret a la fi del món i, després, l'ordenació sacerdotal". Era l'any 1961 i ho vaig enviar tot a la merda, és a dir, tot allò que es referia a les meves relacions de submissió a la jerarquia.

En aquella circumstància concreta, quan contemplava des del tren la silueta de Salamanca, la ciutat levítica que s'esvaïa, la Universitat on acabava de viure dos anys d'entusiasme cultural i teològic i de grans projectes apostòlics, vaig revivre l'intens i sincer sentiment de rebel·lia que, dos anys abans, m'havia provocat mossèn Joan Baptista Munar, aleshores Cancellier, rector de la parròquia de Sant Jaume i "visitador" de La Sapiència. Amb els companys Manel Bauçà, Miquel Mulet, Joan Trias, Biel Lliteres, Lluç Morell, Miquel Llompart i Jaume Santandreu, vaig formar part del tribunal d'oposicions que examinà els aspirants a la beca de La Sapiència de l'any, crec, 1959. El resultat fou contundent: En Miquel Alenyà Fuster, per unanimitat, guanyà l'oposició i tots firmàrem l'acta d'admissió del nou col·legial. Enviàrem els papers al bisbe Enciso i al visitador Munar. A l'endemà, quan ja era públic el resultat d'aquella oposició, es despenjà en Munar amb un ofici en el qual es denegava l'admissió de n'Alenyà Fuster a La Sapiència. La raó era que el llinatge Fuster era xueta i les Constitucions de La Sapiència, datades al segle XVII, prohibien l'entrada als "infames" i, és clar, el rector de Sant Jaume cregué que el seu feligrès Alenyà era un "infame" per dir-se Fuster de segon llinatge. Contra el consell dels meus companys sapientins, vaig repicar a la porta de mossèn Munar, al carrer Sant Jaume, i amb un retall dels diaris d'aquell dia, amb una foto del Papa Joan XXIII que abraçava uns negres de la diòcesi del bisbe Laurian Bugamwa, primer cardenal negre de l'Església Catòlica, i, d'entrada, li vaig fer una pregunta: "Com així pot, vostè, practicar el racisme amb en Miquel Alenyà, mentre el Papa i Jesucrist l'aboleixen des de fa vint segles?".

Quan anava a mostrar-li la foto, em pegà portada en els nassos, sense més explicacions.

Aquesta, potser, fou la primera causa de la meva sortida: la dissensió profunda amb el sistema jeràrquic, en el qual l'obediència val més que la raó i dir "amen" té més importància que dir "ergo" i concloure un raonament lògic i condret.

Malgrat tot, crec que Déu Pare em farà sa mitja rialla, quan jutgi definitivament les causes, anecdòtiques o categòriques, de la meva sortida del Seminari i quan em retregui la vertadera causa final: l'aparició de na Lola Martín Fito a la Colònia d'Artà.

Ens casà en Fito, a Madrid, el 16 de març de 1963...i que duri.

4.- Com veus ara aquells anys ?

Com veig aquells anys? Ho definiré amb un vers d'en José Luis Martín Descalzo, al cel sia, vell amic i col·lega. Diu: "como la grave unción de un tren que se aleja"

5.- Quina influència han tengut dins la teva vida ?

L'estudi del llatí, de la filosofia escolàstica y de la teologia, el mètode, la disciplina, la força de voluntat, la reflexió i l'examen de consciència constants, l'esperit evangèlic, la

solidaritat fraterna i universal par damunt tota secta o partit polític, etcètera, són actituds, sense cap dubte, que han marcat positivament la meua existència.

6.- Còm i quan et plantejares dedicar-te al periodisme ?

Des dels anys de “La Sapiència”, on hi vaig conviure amb tres lletraferits de gran mèrit, Jaume Santandreu, Sebastià Mesquida i Pere Orpí, la meua vocació literària fou lògica, creixent, irremeiable. Vaig entrar al periodisme per la Radio, guanyant diversos concursos, nacionals i internacionals, de guions. N’Orpí també tastà la mel dels premis i la poesia d’en Santandreu sempre m’impulsava a altres amors, ben enyorats. Sota l’ombra paternal de mossèn Guillem Fiol, amb en Jeroni Fito i amb en Toni Pol vam fer la revista “Antorcha” al Seminari Nou i, cada pic que la publicàvem, desfilàvem pels jardins de Son Gibert, cantant l’himne a la batalla de Yungai que jo havia dut de Xile. En Baltasar Coll amb els seus poemes, en Joan Moll amb els seus concerts de piano, en Joan Vidal, en Bernat Cifre i en Marià Cortés amb les seves músiques i corals nodrien i configuraven la meua set d’art i comunicació. Vull esmentar també les meves primeres col·laboracions periòdiques a la revista “Proa” i al “Correo de Mallorca”.

La veritat és que mai no em vaig plantejar dedicar-me professionalment al periodisme, però es veu que n’estava predestinat. De donar classes al Col·legi Lluís Vives de Palma, vaig passar a redactor publicitari d’una empresa multinacional a Madrid. Al món de la publicitat em vaig trobar amb molts escriptors i artistes que es guanyaven la vida fent publicitat: Isaac Montero, Jorge Cela, Guillem Sureda Molina, Carlos Luis Álvarez, Ignacio Aldecoa, Isabel Escudero, entre d’altres. Els guanyats a una tasca publicitària eren

deu vegades més alts que un sou de professor de Llatí. Per inventar un eslògan – “Omo lava más blanco” – et pagaven molt més que per escriure un bon llibre.

Tot i això, la publicitat em frustrava i un bon dia en Rodrigo Rubio, que havia guanyat el premi “Planeta” amb una novel·la esplèndida – “Equipaje de amor para la tierra” – em pregà que li demanàs feina al “Diario SP” que acabava de sortir al mercat i que dirigia en Rodrigo Royo. En Rubio era invàlid i li resultava difícil anar per les redaccions demanant feina, tot i que ell tenia molt bona fama des que li donaren el “Planeta”. Érem veïnats al barri de Moratalaz i tant ell com jo acabàvem de publicar un llibre. Ell el “Planeta” i jo “Tiempo en un reloj de arena”, del premi Blasco Ibáñez de València. Quan li vaig explicar al director d’“SP” la pretensió d’en Rubio, en Royo contestà: “M’interessa i li pots dir que sí, però amb una condició, que tu entris a formar part de la nostra Redacció”. Així vaig començar a rodolar pels periòdics, encara que no vaig deixar la publicitat que era l’únic que es pagava bé. Després de “Lintas. Unilever-España” vaig entrar com a “Jefe de publicidad” de Sherwin Williams, una empresa del grup March. Poc a poc, m’allunyava de la literatura comercial i m’endinsava amb entusiasme a la literatura i al periodisme purs.

Al diari “Pueblo” vaig ser redactor, reporter, columnista i corresponsal a l’estranger. La “marxa verda” sobre el Sahara i la “revolució dels clavells a Portugal” han estat, sens dubte, les dues feines més importants de la meua carrera. Finalment, vaig escriure les cròniques parlamentàries del període constitucional –“Juan Pla y los leones” – al diari “El Imparcial”, del qual vaig ésser director quan n’Adolfo Suárez i en Pep Melià comandaven a la Moncloa. (La meua intervenció al 23-F com dissuasor d’en Tejero forma part d’un altre capítol de la meua vida, del qual, ara i aquí, no cal parlar-ne). Vint anys als mitjans de Madrid – Premsa, Radio i Televisió – i vint i cinc més a Mallorca, amb angelots i puputs a balquena, completen els meus quaranta cinc anys de periodisme. Són, ara per ara, 16.425 articles, cròniques, reportatges, columnes d’opinió i dibuixos firmats i publicats, a un promig d’u per dia, durant gairebé mig segle de professió ininterrompuda.

7.- Podries dividir en etapes la teua professió periodística ?

Redundaré una mica el tema, per concretar les etapes de la meua professió periodística: Col·laborador de revistes i periòdics locals. Redactor als diaris madrilenys “SP”, “Nuevo Diario”, “Pueblo” i “El Imparcial”. Col·laborador i guionista a Radio Nacional i a TVE. Redactor als diaris mallorquins “Balears”, “El Día”, “Diari de Mallorca” i, finalment, ja jubilat, “Diari de Balears” i “El Mundo. El Dia de Balears”. Fundador i director del setmanari “El Quid”, al municipi de Calvià. Articles setmanals a diverses publicacions digitals.

8.- Quins són els condicionants d'un periodista actual ?

I com els has toreat tu ?

Els condicionants d’un periodista actual són, al meu parer, la pèrdua de la llibertat i de la imparcialitat, sotmeses a la disciplina d’un partit polític o als interessos materials d’una empresa, tant si és privada com si és pública. Referent a com he toreat els condicionants, només puc dir que no sé com ni per què. Per ventura és que del meu treball només han

sabut escoltar la música, sense entendre la lletra. He procurat sempre fugir del sectarisme, sia qual sia el seu signe. No tots els toros m'han sortit nobles. He hagut de lidiar bous molt perillosos, tant a la dreta com a l'esquerra. No m'han faltat insults i vituperis. Tampoc denúncies i plets. Sempre n'he sortit innocent, tant amb en Blas Piñar que em demanava en el Tribunals deu milions de pessetes per un article publicat al "Balears", com amb els militars que m'acusaren de "graves ofensas a los Ejercitos" o com l'amo d'"El Imparcial" que em reclamava vuitanta milions de pessetes per un parell de frases del meu llibre "La trama civil del golpe".

9.- Parla'ns també de la teva producció literària ?

La meva producció literària consta de vint llibres, novel·les, biografies, assajos i cròniques, dels quals en destacaré uns quants: Novel·la: "Tiempo en un reloj de arena", "Hora de muertes", "Maremagnum", "Morts de cara al sol", "Llum de l'Est"... Biografia: "Manuel Benitez "El Cordobés", "Luis Miguel Dominguín", "Gabriel Barceló, semblanza de un líder" i "Miquel Nigorra, arrels, branques i fruits". Assajos: "Daniel Codorniu, humanització de l'Art", "Las Orlas, memoria de un tiempo feliz". Cròniques: "La trama civil del golpe" i "125 años de Relojería Alemana"... En marxa n'hi ha tres o quatre més que, si Déu vol, publicaré ben prest.

10.- M'han informat que també pintes. És veritat això ?

Sí, sí. També pint i faig exposicions. Hi ha obra meva a diverses ciutats d'Europa i d'Amèrica. Em ve de família: mon pare i el meu germà eren pintors, d'Acadèmia. Jo sóc autodidacta. El meu procés és a l'inversa: vaig de l'abstracte dels primers quadres a l'impressionisme dels darrers.

Amb els angelots també hi he jugat a les meves pintures.

11.- Quin record i opinió tens dels següents personatges tan coneguts per tu: Joan Capó, Miquel Moncadas, Guillem Fiol i Jeroni Fito ?

Dels quatre amics que menciones, tinc un record molt positiu i amorós. Tots quatre ja no hi són en aquest món. De vegades, encara parl amb ells, com si els tingués al meu "facebook" celestial: Don Joan Capó m'ensenyà a emprar el cap i el seny, tot i que no aconseguí dominar-me el cor i els sentiments. Va ser el meu ideal de joventut. Don Miquel Moncadas, cercà i trobà els diners necessaris per pagar-me els estudis a

Salamanca i d'ell record el seu somriure de ratolí mitrat. Guillem Fiol era un bon home, afable, simpàtic i tenia un cotxe que pareixia un ou. Amb ell varem fer bona radio.

Jeroni Fito fou, com diria el poeta oriolà, "*compañero del alma, compañero*". I som també cosins germans, per part de la meva dona, que també és Fito.

Tots quatre habiten amples al meu cor.

12.- Ara, per acabar, una darrera pregunta.

En realitat, Joan, tu què ets: *un angelot... o un puput felanitxer ?*

No sé si sóc angelot o puput.

Jo diria que sóc un puput felanitxer amb vocació d'angelot universal.

Un puput, és clar, que mai penjarà les plomes, com l'angelot que penjà la sotana.

* * *

És una gran satisfacció poder rememorar el procés vivencial d'algú que tengué el mateix bressol que nosaltres. Son Gibert ens marcà a tots. En Joan també es va pastar al seminari i, com hem vist, en té un bon record i, com ell diu, ha marcat positivament la seva existència. Gràcies, Joan, per la teva franquesa i sinceritat. Et consideram un excel·lent col·laborador i amic.

Nosaltres també et volem dir les paraules del poeta Miguel Hernández, que tu aplicares al teu cosí Jeroni Fito: "Compañero del alma, compañero".

Antoni Bennassar

CONFIDENCIALITAT

MODÈLICS i modelicons és una revisteta privada i els escrits que conté no suposen mai manifestacions públiques dels seus autors: són tan sols comentaris espontanis, amistosos i confidencials entre amics i per a amics, sempre de caràcter privat. Demanam, per tant, que se respecti aquest caràcter privat i confidencial.

Cronicó

Pere Orpi

CONCERT DE LA MISSA “CAMINEM, GERMANS”

El dissabte 18 de febrer de 2012 es cantà la missa "Caminem, germans", amb música del mestre Bartomeu Calatayud per a instruments populars a l'església de sant Gaietà (Sagrats Cors). Les lletres de les parts variables (entrada, ofertori, acció de gràcies i comiat) són de Mn. Pere Orpi, i la versió polifònica de Baltasar Bibiloni. La interpretació va anar a càrrec del cor de l'Associació d'Alumnes i Exalumnes de la Universitat oberta per a Majors (CAUOM), l'agrupació 'Aires mallorquins' i 'Gente del Duero', sota la direcció musical d'Irina Capriles.

Abans de començar el concert **Mn. Pere Orpi** va fer una breu presentació sobre la seva relació amb el mestre Calatayud i el procés de formació de la missa "Caminem, germans".

PRESENTACIÓ DE "CAMINEM, GERMANS"

(Missa senzilla amb acompanyament d'instruments populars)

Música: Bartomeu Calatayud
Lletra de les parts variables: Pere Orpí

Pere Orpí

Els organitzadors d'aquest concert d'avui horabaixa m'han demanat que us digui unes paraules d'introducció sobre la personalitat de D. Bartomeu Calatayud i la seva obra, amb especial referència a la composició que escoltarem a continuació, la missa "CAMINEM, GERMANS", a càrrec del cor de l'AssOCIació d'Alumnes de la Universitat Oberta per a Majors (UOM) i l'agrupació 'Aires mallorquins' i 'Gente del Duero'.

Vaig conèixer D. Bartomeu Calatayud a l'estiu de l'any 1964, a Son Servera. Aleshores començava allà un grup de música i ball mallorquí, anomenat 'Sa Revetla', que segueix en actiu. El qui llavors era rector de Son Servera, mossèn Joan Font, havia estat vicari del meu poble, Capdepera, i coneixia la meua facilitat per escriure versos i adaptar lletres a músiques ja existents. Em va demanar que escrigués un himne per a l'agrupació, i vaig fer la *Cançó de sa Revetla*, que va musicar el mestre Bartomeu Calatayud. Aleshores li vaig facilitar algunes lletres més: *Mateixa serverina*, *Copeo des Puig de sa Font* i *Mateixa de na Margalida*. Igualment en vaig compondre una per al grup 'Aires gabellins', de Capdepera, també musicada per D. Bartomeu: la mateixa *Castell de Capdepera*.

Així vaig iniciar amb ell una prolífica amistat i col·laboració. Anava a visitar-lo de tant en tant, i perfilàvem les tasques que teníem entre mans. A l'estiu del 1967, acabats els estudis, vaig anar de rector a Peguera. Sovint davallava a Ciutat, i sempre passava a fer una visita a D. Bartomeu. Era un home molt simpàtic, molt juvenil malgrat la seva edat, molt cavallerós i acollidor, i agraïa ferm que l'anassin a veure; igualment la seva senyora, Dª Catalina Bernat, una gran dona, molt compenetrada amb ell i que sempre tenia les portes i el cor oberts als amics.

Un dia, estant a Peguera, em vaig animar a aprendre de tocar guitarra, i vaig tenir de professor un home de Calvià, en Tomeu Quetgles, que havia estat alumne de D. Bartomeu. Per aquell temps també vaig fer amistat amb en Toni Mir Cerdà, calvianer que feia feina a Peguera, musicòleg i deixeble i biògraf del mestre Calatayud. Amb ocasió d'aquestes classes, vaig comprar algunes partitures per a guitarra, i en vaig trobar una de D. Bartomeu que em va agradar molt. Era una cançó de bressol, i un dia li vaig dir: "Quan em senti inspirat, m'agradaria posar-hi una lletra, perquè trob que se presta com a cançó de Nadal". Ell em va respondre: "Me faries molt content; tots es capellans que conec em demanen si no tenc res de Nadal, perquè a Mallorca tenim poc repertori nadalenc". D'aquí va sortir la nadala *Bona nit*. I després en vengueren d'altres, com *Pastors de la Serra*, *Ha nascut nostra alegria*, *Caminem germans*, etc.

Davant la bona experiència d'aquestes cançons religioses, mossèn Joan Font i jo li proposàrem compondre una missa, i a força d'insistir l'arribàrem a ginyar per posar fil a l'agulla. La cosa li venia un poc esquerra mà i li va costar molt, per manca d'experiència i de coneixements litúrgics, però entre tots ho arribàrem a aconseguir. Jo el vaig orientar sobre les parts de l'ordinari de la missa i vaig fer les lletres de les parts variables, que segueixen aquest procés:

Cançó d'entrada: ell va suggerir adaptar la nadala *Caminem, germans*, i vaig modificar el text a fi que es pogués cantar qualsevol dia de l'any. El títol dona nom a tota la missa.

Cançó d'ofertori: li vaig insinuar que s'inspiràs en la peça popularitzada com a 'ball de l'oferta' (la coneguda jota 'Na Pixeris Torta'), i va sortir *De llavis de tots els homes*, amb reminiscències de les oracions de preparació de les ofrenes.

Cançó de donar gràcies: li vaig proposar la música del romanç popular de 'La Porquerola', que jo coneixia des de la infantesa, i vaig compondre un càntic amb mètrica i rima de romanç, substituint la tornada original per la paraula 'al·leluia': *Donem gràcies al Pare, al·leluia!*

Cançó de comiat: la música està inspirada damunt temes mallorquins, com el 'ball de sa neu' o la 'mateixa des vermar'; i la lletra, posterior a la partitura, intenta lligar la celebració de l'Eucaristia amb la vida diària: *Amarats d'Eucaristia...*

Aquesta és, en poques paraules, la història de la missa *Caminem, germans*. El procés va ser llarg i laboriós, però n'arribarem a sortir. Guard com un tresor una partitura manuscrita amb la següent dedicatòria: "A mossèn Pere Orpí, Rector de Peguera, per haver-me animat amb la complicitat de mossèn Joan Font a engirgolar aquesta missa. El seu sempre amic Bartomeu Calatayud. Gener 1970".

En les visites que li feia, solíem fer quatre bromes i anàvem per feina. Sovint tenia qualche partitura nova, la m'interpretava amb la guitarra i me'n donava una còpia manuscrita perquè miràs de posar-li una lletra; a ell li anava millor compondre primer la música. Quan no teníem res en marxa, com obsequi m'interpretava qualche peça de les seves. Record el seu estil de tocar: pareixia que acariciava les cordes de la guitarra, davant el faristol, amb el peu esquerre damunt un escambell per a recolzar millor l'instrument, i amb una boina al cap i un cigarret a la boca.

A nivell d'amic i admirador, jo remarcaria alguns aspectes de la seva personalitat com a músic i com a home:

Com a compositor: el podem considerar el nostre gran mestre de la guitarra i altres instruments de corda. Tenia una gran facilitat per a la composició. S'inspirava sobretot en temes populars mallorquins, i els revestia d'un aire nou i al mateix temps tradicional.

Un altre aspecte a tenir en compte és el de concertista. Podem gaudir del seu art a través de les gravacions que va fer i que han estat catalogades per competents musicòlegs.

Cal destacar també la seva labor de mestre, tant pels alumnes que va ensenyar com pel suport que va donar a distints grups musicals o folklòrics (de Valldemossa, Palma, Sóller, Son Servera, etc.).

Com a persona, ja he comentat abans la seva simpatia i bon humor. Era un home de cor noble, valorava molt l'amistat i s'alegrava de fer favors i de rebre visites. Va morir als noranta anys, i seguia essent un home jove i enamorat de la vida.

Per cert, la darrera visita que va rebre va ser la meua. Era el dimecres de Passió de l'any 1973. És l'única vegada que el vaig trobar al llit, una mica cop-piu. Per animar-lo, li vaig dir mig en broma: "A veure si s'aixeca prest, per poder menjar panades i robïols". Aquell mateix dia, horabaixa, em va telefonar un nebot seu dient: "El tio Tomeu és mort".

La notícia em va afectar molt, perquè perdia un bon amic i un mestre ple de seny i d'experiència. Per aquells dies, en memòria seva vaig compondre un sonet on faig un paral·lelisme entre la seva guitarra i la meua lira poètica sonant a l'uníson, i jug amb els catorze versos que té el sonet i les cordes de la guitarra. L'any 2002 fou musicat pels joves del grup 'Quart creixent' i inclòs dins el seu primer disc: *Records de Bartomeu Calatayud*.

Pere Orpí Ferrer. Església dels Sagrats Cors, 18 de febrer de 2012

CONFIDÈNCIES

CURRICULUM CULTURAL DE BERNAT CIFRE FORTEZA

I.- Abans d'entrar en el Seminari, havia cursat, 1944–1951, els set anys de Batxillerat, pla antic, i dos cursos complets de Dret a l'Estudi General Lul·lià, a l'ombra del campanar de la Seu anys 1951-1953. A tal carrera m'hi vaig trobar empès pels seus horitzons: les consabudes innumbrables “sortides” d'advocat. Lleis i Codis prest en feren oi (l això que ara, per a les meves tasques d'escriptor, reconec –com ho feia l'Stendhal- la precisió del llenguatge jurídic!). En tot cas m'atreien les assignatures més humanístiques, com el Dret Natural i la Història del Dret.

*

*

*

II. Durant aquests anys em sentia desvetlat per la idea de les “missions”. Quanta de gent no era encara cristiana! La milionada d'infidels m'engrunava l'esperit.

I també em feien consciència els diners que costaven a ca-meua uns estudis de Lleis que no em servien per res. A tals angoixes s'hi adjuntava l'entusiasme apostòlic despertat aleshores en el jovent de Mallorca pels Cursets de Cristiandat. Tot plegat: que aquestes tres raons urgiren potser qualche prevere amic. I m'empengué. Massa precipitadament. I em trob en el Seminari dins l'allau de vocacions tardanes, els anomenats “Balarrasses” (del títol, com sabeu, del film missioner de Fernando Fernán Gómez). D'aquella reclutada val a dir que en suraren ben pocs. Quant a mi, el nou Director Espiritual no es va torbar en sentenciar: “A tu t'enfornaren abans de ser tou”.

Sis anys de ma vida i joventut s'escolaren en aquella Casa, en aquella super – residència, super–assolellada entre els ametlers de Son Gibert, vora el Pont d' Inca. Per a ningú desig el trauma moral que suposa entrar i sortir d'un Seminari religiós.

Ara: vos asseguro que a aquell piadós lloc li dec la part major i millor de cultura que m'ha restat de per vida. Penjats el balindrany i l'esclavina, la Universitat em semblaria quelcom fred, gèlid.

I és que –ara me'n don compte– en un centre eclesiàstic el que t'ha entrat per la mollera, després t'entra també pel cor: p.e. un tema o exposició de Teologia o d'Exègesi Bíblica, o un racó d'Història de l'Església podien anar seguits, a cop de campana o timbre, d'un acte litúrgic o d'una plàtica més o manco relacionada amb la lliçó acadèmica acabada d'escoltar. Aleshores aquell contingut, diguem-ne cultural, se'ns feia emotiva vivència espiritual. Del pa de l' enteniment es passava al pa de l'ànima. La Capella completava l' Aula.

Quant a Humanitats, ço és, al coneixement del Llatí i Grec, és veritat que en el Seminari no t'ensenyaven, o potser no en sabien res de crítica textual o d'investigació lingüística. Però per ventura a la Universitat no es sospesava tan bé el lèxic llatí, ni l'entramat sintàctic, ni els donaires o “delikatessen” estilístiques, a partir d'un exercici tan viu i pedagògic com és la “composició” o “retroversió”, ço és, el pas d'un text català o castellà a la llengua i llenguatge de Ciceró. Ni tampoc no vaig fer a la Universitat cap vers llatí. Fora del Seminari a penes he tornat a xerrar en la llengua del Laci, amb la quantitat, Senyor!, de mots i escomeses llatines que ens creuàvem pels corredors i pòrtics amb Professors i Superiors o entre els condeixebles mateixos, exercitant-nos en allò que es fa en els cenacles culturals més polits i pulimentats: el “llatí vivent” (pràctica que intenta combatre la fatal consideració del llatí com a “llengua morta”).

I classes i lliçons i cursos que vaig haver de cursar sobre els rails d'aquella noble llengua, eina eterna d'expressivitat...

Fora del Seminari enlloc no es resa en llatí, tot i estant la pregària eclesiàstica tan ben encunyada i retoricada que dóna gust de paladejar... Jo no m'ho perd; jo sí que hi rés en llatí.

I per damunt de tot, la motivació. En el Seminari s'estudia (i es viu) per esser feel a una vocació o “crida” personal i íntima (vocació que haurà d' esser discernida i comprovada al llarg d'anys). Allà s'estudia “pels claus de Crist”; l'estudi és, doncs, cosa seriosa, sagrada. A la Universitat, generalment niu d'indiferentisme, quan no d'ateisme, ni pensar-ne en aquelles tan altes motivacions...

Matisau tot el que vulgueu.

Tal volta puguem aquí afegir la dicotomia que estableix Tomàs Merton, el conegut monjo trapense nordamericà i gran escriptor: si a la Universitat (on ell s'havia format), s'aprèn "scientia" (o "ciència" en llatí), en el monestir s'aprèn "sapientia" (o "sabiduria", que vol dir "saba"). En el silenci del monestir (i per extensió en el Seminari), "assaboreixes" més.

Podríem seguir esclovent diferències entre la cultura i pedagogia clerical i la civil. Crec, emperò, que amb una carrera eclesiàstica ben duita –amb qualificacions de "meritíssimus" per amunt- un se'n pot riure un poc de llicenciatures universitàries.

* * *

III.- El meu aprenentatge musical no és fruit de Conservatori; no he passat per cursos oficials, ni puc emmarcar cap títol.

He anat amb professores i professors: a Pollença, les Sres. Carme Crespí, Antònia Bauça i Pilar de Sagarra; fora de Pollença els mestres inquers Jaume Albertí i Antoni Torrandell. Però d'on vaig treure més suc fou també del Seminari. Allà on la pràctica de la música, litúrgica sobretot, era quelcom vital, vaig tenir dos bons mestres: Mn. Guillem Fiol, ànima finíssima, talent vari (música, aquarel·la, Física, Matemàtiques), i "manetes" per a tot i molt (rellotger, mecànic de cotxes, organista i organer etc., etc.) Ah, i a més un "bon capellà", humà i espiritual, persona apte i exemplar pel càrrec: Superior del Seminari. L'adoràvem.

L'altre mestre de música fou Mn. Bernat Julià, el conegut creador de la Capella Mallorquina i del Conservatori Superior de Balears. D. Bernat ens explicava Història de la Música, dirigia l' "Schola Cantorum", que també cantava a la Seu, i als més aficionats ens donà alguna classe de piano.

Però de qui vaig aprendre més fou de dos condeixebles: en Joan Moll, fill de l'il·lustre filòleg D. Francesc de Borja, aleshores el Moll tendre ja amb títol oficial de Professor pel Conservatori de Palma i pianista com no n'havia vist cap de prop el Seminari. D'ell escoltava a diari la ració de Preludis i Fugues del "Clave ben temperato" de Bach, exercici previ a les seves interpretacions de Chopin o Schumann. En Moll acompanyava a l'harmònim el Cor "dels menuts" (els estudiants de 1er i 2on), a la meva batuta encomanat. L'amic entranyable deixà prest el Seminari, i marxà a Barcelona i Alemanya per fer-se tot un concertista.

I jo quedava amb l'altre company músic en Joan Vidal. Era un gran improvisador (i una super-intel·ligència que acabaria Registrador de la Propietat). Jo, mirant les seves mans al teclat, procurava seguir els seus acords, i àdhuc el seu intuïtiu contrapunt.

Aquesta pràctica constant de tonalitats i transports, aquesta gairebé harmonia fonamental m'ha servit tota la vida per a fer d'organista de Pollença, una vegada que havia cercat, al piano de ca-meua, els acords i acompanyament adient a cada càntic o himne, sota l'orella musical de mu-mare, de bona oïda ella, que m'avisava, des de qualsevol cambra o racó de la casa, si un acord "no li sonava"...

* * *

IV.- Sortit del Seminari abraç amb els dos braços el que sempre havia somiat: Filosofia i Lletres. Els dos “cursos comuns”, els vaig fer a València, on hi professava Llatí i Grec el Dr. Miquel Dolç i Dolç, de Sta. Maria del Camí. Em posà molt bones notes.

I a l'entretant, Servei Militar: Infanteria Palma 47, amb “la instrucció” a Son Suredeta (rera l'hospital de Son Dureta, entre pinars i amb vista al mar). I em destinen al Quarter del Carme, a la Rambla. Oh aquelles desfilades per Ciutat als sons de la magnífica banda del Regiment! Com m'agradava desfilar!

Soldat encara, vaig començar el 3er any de carrera (1er d'especialitat), “Llengües Clàssiques” (Llatí i Grec), com a lliure a la Universitat de Barcelona; el 4rt i el 5è els cursaria com a oficial. Aleshores vaig esser intern de la Residència, avui Col·legi Major, “Ramón Llull”, on se'm bonificava mitja pensió, pels càrrecs de Cap d'Estudis, i Mestre de la Coral.

Era “empolló” (ho he estat tota la vida), però vaig trobar temps per a conèixer la Ciutat Comtal i anar al Palau i al Liceu, i fer alguna eixida per terres catalanes .

Un any de postgrau; un any més a Barcelona, preparant les oposicions a Agregaduria de Llatí d'Institut. Destinat en pràctiques al prestigiós centre “Jaume Balmes”, tenc la sort immensa de rebre classes de l'eminent llatísta Dr. Eduard Valentí Fiol, d'imborrable record. Per l'Octubre de 1965 treia a Madrid les oposicions a Professor Agregat, amb destí a Manises, centre depenent de l'Institut “Lluís Vives” de València.

Nova vida: alumnes i classes. I preparació del programa de Càtedra de Llatí; noves oposicions que vaig treure el Desembre de 1966. Elegesc novament Manises, que era també Càtedra (encara sens cobrir).

Ubicat el centre vora l'Aeroport, i no lluny del riu Túria, allà acudesc diàriament des de València, on tenc posada (a despesa). Molt em va plaure la “vida valenciana”. Principal lleure: assistir a funcions de sarsuela, allà ofertada els diumenges a dos teatrets, modestos però constants. Per tres anys vaig poder esser present a les Falles de St. Josep, treguent-me els ulls davant tanta explosió d'art i d'enginy -culmen de la sàtira i la caricatura-, o eixordant-me de “mascletàs”, i endolcint-me de bones bandes de Música.

A finals del tercer curs, i per Concurs de Trasllat pas a Granollers, a 30 kms. de Barcelona cap al Nord. Allà em veig a inaugurar –vora el riu Congost, que baixa de la plana de Vic fins desaiguar en el Besós, irrigant tot el Vallés Oriental- un nou institut, que vaig dirigir vuit anys. I qui m'havia fet Director, Senyor! Sort dels col·laboradors. Enfonsat dins les tasques docents i de gestió, prest he de “tastar” la forta dinàmica del jovent català, tan creatiu en les realitzacions culturals, com incòmode quan se't plantava en vagues i aldarulls, front als quals poc hi valien els criteris i solucions pacífiques, apreses en el Seminari de cara a la nostra futura vida pastoral. No sé com vaig sobreviure. I això que a Catalunya hi vaig trobar persones de gran humanitat i cultura i de profunda espiritualitat, que em feren molt de bé, i amb qui segueisc encara en contacte.

*

*

*

V.- Se'n demana també, en aquesta relació curricular, sobre el paper dins mi de la literatura i poesia. Idò bé: m'hauria de retrotreure a l'ambient familiar de la infància, i a uns pares i parents molt sensibles, tant per la branca paterna (Can Garrit) com per la

materna (Can Orellano). Mon-pare era un gran lector, el mateix de les rondaies de Mn. Alcover que de les poesies de Costa. Influa també dins ma pensa i ploma l'oncle capellà, Mn. Miquel Cifre Martí, que fou molts d'anys Rector de Son Servera. Quan, per malalt, es va retirar a ca-nostre a Pollença, m'encoratjava i em corregia les meves primerenques col·laboracions a la premsa ciutadana i forana.

Del Seminari em sonava encara alguna lliçó magistral de D. Sebastià Gayà, del gegant D. Antoni Sanxo; les homilies de Mn. Miquel Moncades, futur Bisbe, i les auto-recitacions del company Baltasar Coll, ja bon poeta i futur cultíssim canonge. Amb ell tractava molt de poesia; com també ho vaig fer amb altres condeixebles: el sapient Pere-Joan Llabrés i el ja esmentat Joan Vidal que m'obria finestres cap a l'audaç i acolorida Escola de Santanyí (versos i proses, ja sabeu a qui em referesc). Morts ja tots aquests "mestres i amics", sembla a voltes que xerr amb ells, i els consulto em barall encara.

El 1968, tenia 33 anys, vaig publicar el meu primer llibret, "Petit Noël", recull de cinc escrits nadalencs a la premsa de Ciutat. Prosa castellana. El m'edità "Sa Nostra". Moltes gràcies! Des de Granollers sortí "El camí no deixa", garba també d'articles periodístics, però més gruixada. I ja de retorn a Mallorca –confegint, en món peregrinatge de docent, el triangle dels Països Catalans: València, Catalunya i Balears- i com a catedràtic de Llatí de l' Institut "Ramón Llull" (càtedra ocupada altre temps - tremol de dir-ho- per l' il·lustre Mn. Bartomeu Bosch i Sansó, glòria mallorquina, i hispànica!, de la llatinitat), a Palma dic, vaig publicar els dos tomes "Geografia Lírica" I i II, que contenen impressions paisatgístiques o relats d'excursions, alguna d'elles amb els nous alumnes mallorquins. He de dir – amb molt de gust- que a "la terreta" he conjuminat, durant vint i sis anys, deures de Càtedra, amb lleures literaris i amb la pràctica de la música: un cor escolar a l' Institut, el "Gaudeamus igitur" (expressió de l'antic himne estudiantil); i, els caps de setmana a la Vila, la direcció del Cor de Pollença (dotze anys), i l'orgue de la Parròquia (encara ara).

Mallorca -no és estrany- m' ha empès a fer versos. Això sí, rimats i ritmats. Tenc publicats sis reculls sobre llocs, circumstàncies i dedicatòries: tot emmotllat en estrofes varies, sobretot en dècimes i sonets. Darrerament he recollit desset pregons pronunciats a festes illenques ("Ex praecordiis, praeconia", mots, com sabeu, d'un dels himnes eucarístics del Sant d'Aquino, que tradueix per "Pregons del cor"). I estic acabant "Geografia Lírica III" i un setè recull de versos.

Capítol a part –i potser més destacat- és el de recitador o rapsoda. M'encanta, m'engata, llegir i, molt més, recitar de memòria. En Costa abans que ningú. Veig que agrada molt la meua versió de LO PI DE FORMENTOR (sobretot per les vegades que em demanen de recitar-lo) I més obres de Costa, amb "Nuredunna", in situ (Ses Païsses i les Coves d'Artà). També disfrut amb Joan Alcover, Ribes, Colom, Mª Antònia i altres. Com he dit, ho dec en gran part a mon-pare, excel·lent lector i recitador, i als mestres i amics del Seminari. Potser ja vaig néixer xerrador, perquè el que és Ràdio Pollença em ve assignant, des de fa un munt d'anys, un espai setmanal d'emissió, "Crònica Cultural", els dimarts a les 18h. I la "Fundació Rotger Villalonga" –creada per a la memòria i glòria de Costa i Llobera, i on segueix ocupant algun càrrec de Patronat– em fa presentar el recital anyal de Cala Murta, que naturalment, ritualment, s'ha de cloure amb LO PI.

* * *

VI.- I del Festival de Pollença? El Festival Internacional de Música, creat a 1962 pel gran violinista de Manchester, Philip Newman, nasqué de Joventuts Musicals, les “Jeunesses Musicals”, per un servidor dutes a ma Vila nadiua. Primers concerts, en el Club-Pollença. Hi convidam en Newman, que ja feia alguns anys que venia a Pollença i vivia, amb la seva amiga i amfitriona comtessa, a un xalet del Calvari. D’allà es despenjaven i ens arribaven, qualque “nit calmosa”, les seves finíssimes, magistrals violinades. En els nostres concerts de Joventuts Musicals –un cada mes, tal volta- en Newman hi va veure el germe d’un Festival de nivell europeu, amb artistes no joves sinó consagrats i famosos. El nostre “granet de mostassa”, passat de l’Evangeli a la música, podria esdevenir arbre esponerós.

I així ha estat pel voler de la Providència, que posà al front dels solemnes esdeveniments estivals batles empenhedors i melòmans responsables.

Han passat 50 anys. Per Pollença han passat “peixos grossos”, virtuosos de primeríssima línia. I l’històric Claustre del Convent de Sant Domingo de Pollença ha brillat i ha vibrat de llum i sons superiors, suprems, amb el valor afegit del perfum i glamour de la selecta concurrència. Arribats a aquesta cinquantena, un servidor ha compost un sonet i encarregat un mosaic que ha estat acceptat i penjat en el vestíbul del Claustre. És un al·leluia i alhora un esperó. Diu així:

***Festival de Pollença, Festival,
empeltat en el tronc de nostra vida:
Ja ets arbre, esponera i embranzida
com el pi que s’afua al temporal.***

***Tu que el poble fas més universal
amb ta fresca remor que no té mida,
ja commous i convoques i fas crida
amb el so de clarí solemniat.***

***Sona fort! Que s’encenguin bé les febres
del Gran Art. Que s’esqueixin les tenebres
del qui és sord o està cec en nit d’estiu.***

***I les rames vibrants que tant arbores
tornaran, Festival, arpes sonores;
i el cor nostre es farà més sensitiu.***

-Anem tots, com aucells, a fer-hi niu!

*

*

*

I rera aquest sonet amb estrambot, amics lectors, així s’auto-resumeix en Bernat Cifre i Forteza, de Can Garrit de Pollença. Maljà els traumes psico-morals que, com apuntava, comporta l’entrar i sortir del Seminari, i com a inguarible malalt d’escrúpols que ha estat tota la vida, el tal Bernat s’esforça encara en agrair-ho i oferir-ho a Déu,

que diuen que “escriu dret amb retxes tortes”; oferta i oblació, per suposat a benefici de la pròpia ànima i la dels demés... El tal Bernat que, satisfet dels seus progenitors, ja ha confessat que la major i millor part del que presumeix d'humanitat i humanisme i humanística ho deu a aquell casal i pavellons estesos dins l'ametlerar de Son Gibert... El tal Bernat, propietari, com tothom, d'un sementer de frustracions i encerts. Podríem començar per “l'assumpte falde”, capítol desastrós, calamitós, que el se sol ventar amb constant artilleria de pirops o espessa pluja de besades “per ci i per la” (“besucons” que tornam!). És allò tan comú del “tantas veo tantas quiero”; o dels finolis versos de Rubén Darío:

*Plural ha sido la celeste
historia de mi corazón...*

De totes ha après, val a dir-ho (i fins una, d'una revessa o bronca, li va llevar el fumar per a tota la vida). Però deixem-ho, que aquest capítol és massa íntim. I compromès.

Quant als encerts, sí que sempre s'ha vist de grat o empès, dins tasques, deures o teleies suficients per omplir i dar sentit a una existència. En el seu cas són tres: la docència del LLATÍ, la pràctica de la MÚSICA, i el conreu de la POESIA. Tasques fonamentades i estalonades en el Seminari; sements criades en aquell ample solc, i després crescudes a cops de vida, convençut de que influïrien en el seu entorn, i podrien fer d'ell un “home de profit”.

Aquesta és, doncs, la carn i ossamenta del tal Bernat (per no dir les tres buranyes que li plau gratar-se): llatinejar -sens fer-se pesat, o combinant-ho amb Cultura Clàssica (Grècia i Roma, font de tantes cultures modernes; la seva tesi doctoral, un totxo de 600 planes, es titula precisament “Costa i Llobera i el Món Clàssic”); tocar l'orgue a la Parròquia i fer que la gent canti, i canti molt; i practicar versos (recitant en Costa amb tota l'ànima, o escrivint poemes i prosa poètica, que és el que més li plau o més l'enutja)... Aquest triangle -llatí, música, literatura- tasques àrdues i obsessionants, el tal Bernat quan se'n recorda, intenta endreçar-les a Déu, amb un breu prec de Seminari, model d'harmonia i geometria verbal:

“Actiones nostras quaesumus, Domine, aspirando praeveni et adiuvando prossequere; ut cuncta nostra oratio et operatio a Te semper incipiat et per Te coepta finiatur”.

“Les nostres accions et pregam, Senyor, les prevenguis amb la teva inspiració i amb la teva ajuda les continuïs; a fi que tot quant preguem i treballem arranqui sempre de Tu, i una vegada començat, per Tu arribi a terme”.

I ara, quelcom a cau d'orella. Seminari és “sementera”, és a dir cultiu, formació. Jo no som ningú. I a més a més “tots som de terra i terrejam”, i “d'home a home va zero”. Però davant indiscrecions, intemperàncies, inconveniències i inoportunitats a l'entorn meu (o que he sofert jo mateix)... vos jur que més de dues vegades he pensat (o fins he enflocat): “A tu, a vosaltres, el que us manca és haver passat per un Seminari...”

Perdó!

Bernat Cifre Forteza

AMBIENT MUSICAL AL SEMINARI

(Setembre 1955 a desembre 1962)

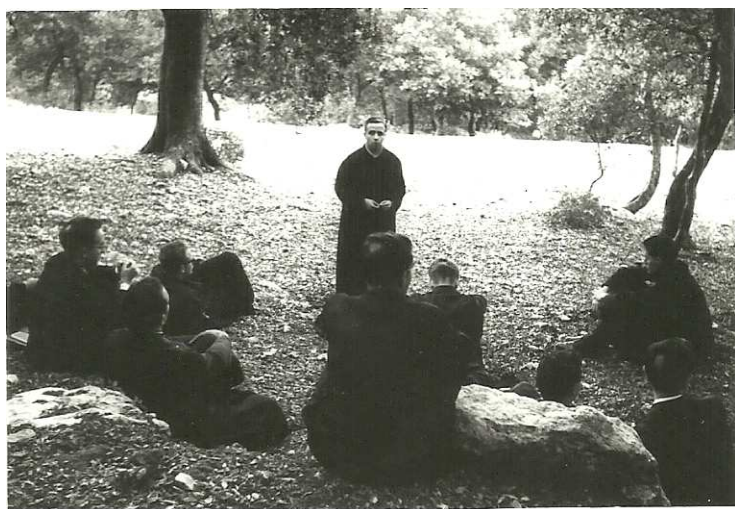

Marià Cortès

M'ha agradat molt conèixer la vostra espècie de revista mitjançant en Jaume Gual, que m'ha demanat la meua col·laboració. Abans d'entrar en matèria, voldria fer un petit preàmbul perquè s'entengui millor la impressió que em va produir aquest ambient que vaig trobar: als 7 anys vaig començar a estudiar solfeig i piano amb la meua tia monja. Però a l'hora d'estudiar el batxiller, ella va dir a mon pare que o

música o batxiller, i de moment es va acabar la simfonia. Durant el batxiller a l'Institut Ramon Llull vaig cantar amb en Joan Mateu (de Bunyola) que era diaca i amb don Jaume Daviu, que el 1956 se'n va anar a Ciudad Real amb el bisbe Hervás.

Amb aquests antecedents vaig aterrar a l'ambient musical del Seminari que em va caure com anell al dit. Un dels primers records de la música al Seminari va ser retrobar en Joan Moll, el pianista, amb qui havíem coincidit 5 anys al Ramon Llull. La primera habitació va coincidir al damunt de la Sala de Professors on estava el piano Pleyel que tocava en Joan. Era fantàstic estudiar amb l'acompanyament de les balades, els estudis, els valsos, els scherzos d'en Chopin i altres músiques celestials.

Tots els actes del Seminari eren cantats: misses i actes culturals, el més important el certamen literari i musical. Va ser un luxe conviure amb molta gent, però des del punt de vista musical, estar molts anys amb en Joan Vidal (de Santanyí), amb en Bernat Cifre, que no cal dir d'on era, amb en Leoncio García Mallada (de Pola de Lena – Astúries), i els professors de música don Bernat, don Guillem Fiol i don Bartomeu Nigorra, tots varen tenir molt a veure en la nostra formació musical.

Tot respirava música: els galls, els ocells, el vent, les misses de cada dia, ens posaven música pels altaveus per despertar els dies de festa i algun diumenge.... Un dia a la setmana posaven música al refectori i en Joan Moll explicava un poc el sentit de les composicions musicals fins que se'n va anar i jo ho vaig continuar fent, llegint les caràtules dels discos perquè no tenia altres recursos. Unes temporades vàrem tenir una llotja al Teatre Principal per assistir als concerts de l'Orquestra Simfònica. Hi anàvem per torns, els voluntaris.

Vàrem començar cantant per tot a les misses, els passejos i el segon any ja vàrem estudiar un poc de solfeig amb en Tomeu Mulet (de Lloseta), crec que només 22 lliçons del 'Solfeo de

los Solfeos' perquè el que era important era la pràctica i per això en qualche moment encara noto alguna mancança de solfeig.

Cantàvem a totes les misses i actes religiosos: mes de Maria, mes del Cor de Jesús, vespres dels diumenges (amb don Pep Sacanell). La meua filla Susana quan el va sentir cantar a la Seu em va demanar: "per què el deixen cantar a aquest senyor?" (tenia 5 o 6 anys). Aquí era molt important el cant gregorià. El primer repertori que me va impressionar va ser la litúrgia de difunts (malgrat el malament que moltes vegades es cantava). Als 8 anys la sabia tota de memòria, malgrat que tan sols la cantava a ca meua.

Música polifònica i gregorià

Els membres de l'escoleta (que érem 16 que els diumenges d'Advent i Quaresma anàvem a la Seu) ens perdiem el partit de futbol del diumenge al matí per anar a cantar.

Per l'Schola era molt important la Setmana Santa a la Seu i la polifonia de T. L. de Victoria i Palestrina, on, per cert, els tenors feien de contralts... i al final la nostra veu quedava feta pols, i si no ho creieu demaneu-ho a en Tomeu Moll. El darrer any vàrem començar a vocalitzar amb en Llorenç Bover sense

que mai ningú ens expliqués que teníem un diafragma com a orgue essencial per controlar la respiració en el cant.

Durant les convivències d'estiu n'Antoni Mateu va impartir unes classes d'harmonia i ens ensenyà a acompanyar el cant gregorià.

La part musical del certamen literari

Recordo dues actuacions d'en Joan Vidal i en Bernat Cifre: 'Invitación al vals' de C. M. Weber i 'Sevilla' de I. Albéniz; també recordo les actuacions a quatre mans de García Mallada i Llorenç Bover. Vaig col·laborar alguns anys amb en Leoncio. Un any en Leoncio havia versionat una havanera d'E. Halfter a quatre mans, dos dies abans del certamen. Don Bernat ens va sentir assetjar i ens va envestir: "Vltros creis que aquesta peça amb ritme de tango es pot fer sonar davant del bisbe?", i ens va obligar a canviar de peça.

Al concurs d'interpretació de nades, no érem especialment brillants. El nostre quartet estava format per en Gabriel Tomás, n'Antoni Pericás, en Jaume Muntaner i un servidor.

Un any vaig presentar una nadala original al concurs amb lletra de Felip Guasp (no he tornat a compondre res mai més). Ens donaren el segon premi però va succeir que al final de curs vingué a la meua habitació en Manolo Haro (que amb n'Anselmo Álvarez havien obtingut el primer premi) i me va entregar el llibre que n'era el premi, i em digué: "Aquest premi es teu perquè noltros vàrem copiar la música d'una sarsuela." No direm res de la competència del jurat. A l'Schola vàrem conèixer el repertori de música polifònica (quin gran descobriment!) i sobre tot la música religiosa.

Convivències d'estiu i música no sacra (profana)

Als actes literaris i musicals del Seminari durant molts anys cantàvem a veus música popular amb l'Schola. Els solistes cantàvem cançons italianes 'Torna a Sorrento', 'O sole mio', 'Granada', 'Santa Lucia', o àries de sarsuela: 'Mi aldea', 'Alma de Dios', etc...

Una temporada llarga varen estar de moda les cançons del pare Aimè Duval, un jesuïta francès que tenia unes composicions de temes entre poètics, socials i religiosos. Per acompanyar aquestes i altres cançons, vàrem aprendre a tocar la guitarra amb un professor durant un any.

L'any 58 o 59 en García Mallada i jo anàrem a cantar unes quantes d'aquestes cançons a la festa de Sa Colònia de Sant Pere, convidats per en Jeroni Fito. Me va semblar anar a la fi del món.

No record si era l'any 60 que vàrem tenir un 'interregno' sense rector durant l'estiu. Havia deixat el càrrec don Francisco Payeras i al cap de 4 mesos arribaria don Pedro Sureda. Mentrestant havíem assistit a un 'Cursillo Misional' juntament amb els frares i aquí vàrem conèixer 'Los Cuatro de Asís' que ens varen "pervertir" i ens passaren

partitures de "música moderna": 'Picolissima serenata', 'Torero' (cha cha cha) de Renato Carosone, 'Rogar' de 'Los 5 Latinos', etc... aprofitant l'"interregno".

Tot això va transcórrer normalment sense cap problema durant molt de temps. Però, vet aquí que un dia venen de visita els seminaristes teatins i nosaltres, per fer-los cas, els muntàrem un acte musical i entre d'altres coses jo vaig cantar 'Pequeña flor'. Al voltant de les 10 del vespre don Gabriel Reus cità al seu despatx a en Mariano i en Leoncio, que era el pianista acompanyant. Sembla ser que als superiors dels teatins els havia escandalitzat molt que al Seminari cantéssim aquestes cançons tan indecents (però feia un any que la cantàvem i no havia passat mai res). L'arrambatge va durar quasi dues hores.

Suposo que m'he deixat molts de punts sense tocar. He intentat que aquest record meu vos recordi experiències musicals viscudes en aquell temps. A mi me varen servir per gaudir de la música, per continuar aprofundint en el coneixement de la música i de la seva pràctica.

Com a conseqüència de tota aquesta formació, la meua vida ha girat al voltant de la música. El 1963 a Sant Domingo vaig formar un cor. De 1980 a 1999 he cantat a la Capella Mallorquina. Al 1985 me varen cridar a la Coral de Sant Jaume i en sóc director fins ara. Des del 1992 canto amb l'Schola Gregorià de Mallorca, que dirigeix en Sebastià Melià. Des del 1980 estic al Cor de la Seu. Ja veieu que la música ha estat molt important per a mi. Aquell temps va ser molt important i va marcar profundament la meua vida. No puc més que donar gràcies.

Mariano Cortés

Amb el cor a la mà

Per Antonia Bennassar

Burxinant dins la meva interioritat

Antoni Bennassar

En el número 28 de la nostra revista, en Toni Pol Marcús, en la secció d'opinió recentment estrenada, afirmava que a la nostra revista cadascú hi abocava les seves pròpies quimeres. I ho justificava posant alguns exemples. De mi recalcava que sempre m'inclín per l'aspecte psicològic. I la veritat és que la raó li vessava per tots els costats.

Però aquesta vegada m'apartaré de la meva dèria i me ficaré dins un altre aspecte de la vida, un aspecte que tots nosaltres valorem molt: l'espiritual religiós. I per concretar encara més: la meva actitud envers l'Església.

Aquesta relació ha tengut diverses etapes. Primer, una etapa caracteritzada per una dependència absoluta. (Em referesc, naturalment, a la meva infantesa i als anys de Seminari). Posteriorment seguí una segona etapa exageradament crítica i un tant angoixant. Aquesta omplí els anys immediatament posteriors a la secularització.

I ara, amb la finalitat de descriure l'actitud actual, utilitzaré el que digué el teòleg J. M. Zamora en una conferència impartida a la Seu de Palma. Parlava de "Déu i el mal", que sense cap dubte és el major entrebanc i la pedra d'ensopec que tenen el teòlegs quan pretenen fer teodicea.

Ell deia que la relació amb Déu és d'una gran tensió-esperança.

Tensió perquè la ment humana, amb les seves pròpies llums naturals, no pot comprendre com un Déu, presentat per Jesús com un pare bondados, pugui consentir que els innocents pateixin les horribles calamitats que omplen la història de la humanitat. No era Theodor Adorno qui, encongit per les macabres barbaritats comeses pel Tercer Reich, va dir: "*Després d'Auschwitz ja no és possible escriure poesia*"?

Molta gent s'ha plantejat en algun moment de la seva vida aquell famós dilema: "Si Déu consent el mal és perquè no és bo i si no pot eliminar-lo és perquè no és omnipotent"

Davant aquesta foscor mental existeix un recurs fàcil que consisteix a eliminar el problema: l'ateisme. Si no hi ha Déu, ja no hi ha problema. El problema queda cancel·lat per definició.

I seguia dient el teòleg citat que l'única actitud honesta és la d'un qüestionament constant. Una fe que, en comptes d'arreglar els problemes, és ella mateixa una font de nous qüestionaments. Però sempre hi nia una esperança final que manté vives les forces de la persona creient.

Bé, doncs, aquesta posició, que vaig trobar molt encertada, molt més que altres explicacions moralitzadores o instrumentalitzadores (com la de "no hi ha mal que per bé no vengui") m'ajudà a entendre el que sent per l'Església. Els meus sentiments envers d'ella també són d'una tensió esperançada.

Tensió perquè hi ha moltes postures i afirmacions dels dirigents eclesiàstics que no m'agraden gens. Em desesper quan bisbes censuren una pobra professora únicament pel fet de no estar casada canònicament, o quan fan afirmacions marginadores de les persones homosexuals, o quan fan callar aquelles veus que opinen diferent o quan posen frens a la investigació científica, etc.

No m'agrada que la meua Església estigui sempre tan a la defensiva.

Però també és esperançada. Sent una relació positiva amb ella. Mai no podré oblidar que fou en el seu si que vaig rebre el do més preuat que hagi pogut rebre: conèixer Jesús.

I és aquest mateix coneixement que em provoca ràbia contra certes afirmacions. M'atrevesc a dir que a vegades entenc més l'ateisme que certes postures anquilosades de la jerarquia eclesiàstica.

L'ateisme abans he dit que és una postura fàcil i ho mantenc. Però també vull dir que d'algun manera és comprensible quan l'actitud de l'Església és tan ambigua i tan poc adaptada al moment actual.

Com es poden mantenir les fastuositats de certes cerimònies litúrgiques si les miram des de l'òptica de l'Evangeli? I no és que jo estigui en contra de les celebracions. La celebració pertany a la mateixa naturalesa humana. L'home necessita celebrar, fer festa, manifestar col·lectivament la seva joia. I quina cosa millor per celebrar que el fet de saber i sentir que Déu ens estima entranyablement. Però, com han de ser aquestes celebracions perquè arribin al cor de l'home d'avui? Certament diferents de com són la majoria de les d'actuals.

On ha quedat aquell "aggiornamento" promocionat pel Concili Vaticà II i popularitzat pel papa Joan XXIII?

Jo tenia una certa esperança que el papa actual, aprofitant l'escrit "Porta fidei" en commemoració dels 50 anys del concili, emprengués una renovació de l'Església. Per aquest motiu el veig llegir amb ganes. Però vaig veure que era més del mateix.

Sembla com si el món vagi per una banda i l'Església per l'altra. De cada vegada es fan més lluny. Pot ser arribi un dia que molta gent es preguntí quin és el paper de l'Església, a causa de la seva irrellevància.

A rel d'això, un autor deia que algun dia quan alguna persona vegi un quadre o una imatge de la Sagrada Família es preguntí: "i qui era aquesta Sagrada Família?"

No obstant tot això, consider que aquesta Església és la meua. I celebr cada acció que s'orienta en la bona direcció. Per exemple, m'agrada quan la Seu organitza xerrades formatives per a la gent, com la de "Sensibles al dolor" o últimament les meditacions dirigides per un religiosa benedictina de Montserrat. Aquesta labor m'agrada molt més que quan organitza aquelles fastuoses solemnitats, tan poc adaptades al tarannà de la gent actual.

Cal que es doni una conversió ètica i estètica. La conversió ètica podria constituir tema per molts d'altres articles. No l'encetaré aquí.

Quan parl de la conversió estètica em referesc a l'actualització de les celebracions. Tots sabem que dins l'art hi ha hagut una evolució històrica, i sabem que perquè una obra agradi s'ha d'adaptar al gust canviant de la gent.

Doncs a l'Església sempre li ha costat aquesta adaptació. Ha sacralitzat les formes perquè sovint ha confós el contingut amb la forma.

Puc assegurar que totes aquestes reflexions naixen d'una relació d'unió amb l'Església, però també d'un descontent pel seu immobilisme.

Toni Bennasar

Convocatòria reunió de condeixebles

La propera reunió de condeixebles -acordada per dia 15 de juny- per motius d'ocupació de la casa queda ajornada a dia 22 de juny.

Preneu nota: Reunió de condeixebles dia 22 de juny -a migdia- a Santa Llúcia de Mancor de la Vall.

PERE ORPÍ, premi Cap Vermell de Capdepera

Pere Orpí i la Banda de Cornetes i Tambors

recolliren els guardons en la dotzena edició dels nostres premis

El lliurament dels Premis Cap Vermell, arribats ja a l'edició que fa dotze, s'han convertint en tot un esdeveniment social i cultural. En aquesta nova edició no ha estat menys i, com ja ve sent habitual, el Teatre Municipal va resultar insuficient per a acollir tots els amics que volgueren respondre a la cita proposada per la nostra associació i fer costat als guardonats: PERE ORPÍ i la BANDA DE CORNETES I TAMBORS. Dos guardons del tot merescuts, per distints motius, però coincidents en el reconeixement a la feina feta per al nostre poble, en tots dos casos, al llarg de sengles trajectòries exemplars.

A les 7 de l'horabaixa del diumenge dia 10 de març, en el Teatre tot estava a punt. Presidia l'escenari la gran pancarta al·lusiva al premi, i en els laterals un bell mostrari dels distints uniformes que ha lluit la Banda al llarg dels anys.

Amb gran puntualitat, les notes de l'"Himne a Capdepera" començaren a sonar per la megafonia del teatre, i el poema de Pere Orpí s'escoltà en una sala plena de gent.

Josep Terrassa, en representació de Cap Vermell, va ser l'encarregat, un any més, de justificar uns premis que resultaven fàcils de justificar, atesos els mèrits contrets pels seus destinataris. Aquestes foren les paraules dedicades a Pere Orpí:

Lliurar el Premi Cap Vermell a Pere Orpí i Ferrer és un orgull i un honor per a la nostra associació. Però, i sobre tot, és un acte d'estricta justícia.

No ponderaré, ara, els mèrits d'en Pere "de na Gambusina", de tothom coneguts i perfectament plasmats en la filmació que acabam de veure. En canvi, sí que vull significar com som d'avars a l'hora de fer una cosa tan senzilla com donar les gràcies i expressar –i menys en veu alta, que tothom ho senti– el nostre afecte i la nostra consideració precisament a les persones que més han fet per la societat.

És per això que va néixer el PREMI CAP VERMELL, i és per això ha arribat a la dotzena edició. Perquè consideràvem d'estricta justícia que el nostre poble oferís, ni que sigui de forma tan modesta, per mitjà d'aquest homenatge, un testimoni públic d'agraïment als seus fills més nobles i més dignes de respecte.

Crec que en Pere Orpí representa tots aquells valors que volem enaltir per mitjà del nostre premi. Valors que ha posat en relleu per tot on ha deixat la seva petjada i en totes les activitats que ha exercit. En Pere és un home d'església i és un home de la cultura, un orgull per als gabellins i un exemple per a tots nosaltres. Coherent, senzill i d'una humilitat franciscana, lúcida i treballador, brillant com a literat, rigorós com a investigador..., ha assolit un lloc ja inesborrable dins la nòmina de la intel·lectualitat de la nostra terra.

La seva múltiple i variada activitat, en tot cas, no l'ha menat mai a tallar les arrels. En Pere Orpí ha sabut sempre d'on és i no tan sols no ha renunciat als orígens, sinó que ha exercit la seva gabellinitat arreu, amb vehemència. En Pere passeja el gentilici "de na Gambusina" amb el sentiment de pertinença de qui sap la terra que trepitja i que l'agombola.

Per tot el que queda exposat, i atenent els mèrits contrets pel guardonat, és per mi un honor lliurar el premi atorgat per la junta directiva de l'Associació Cap Vermell, corresponent a l'any 2011, al senyor PERE ORPÍ I FERRER.

En Pere Orpí que va reconèixer sentir-se emocionat, pronuncià unes breus però sentides paraules d'agraïment.

TONI, PAGA !

reflexions sobre economia i política

Antoni Perelló

Crec que tots estam convençuts que la situació actual, sobre tot en economia, es bastant, per no dir molt, preocupant. No importa tenir molts d'estudis econòmics, quan cada final de mes mira'm la nostra cartera i escolta'm els nostres veïns lo que diuen i pensen en aquestes dates sobre el mateix.

Tots estam sofrint tota una sèrie de retallades impositives directes i indirectes que fan que cada dia que passa, haguem de mirar mes prim en les despeses i en els nostres disbauxos.

Ara be, la qüestió és, perquè ens passa això? Baix el meu punt de vista hi ha distintes causes, unes culpa nostra i altres culpa dels qui ens governen, els nostres polítics.

Les que ens pertanyen a nosaltres son força conegudes, creure'ns que érem mes rics de lo que érem, i en conseqüència viure per damunt les nostres possibilitats. Indiscutiblement això es una veritat com un temple, i tots tenim que entonar el "mea culpa" i d'ara endavant viure segons les nostres possibilitats. El temps a poc a poc ens torna a posar a la nostra posició.

Però si be nosaltres, a força de cops de lliure, anam reconeixent la nostra disfunció econòmica i anam adaptant el nostre nivell de vida a la realitat que ens troba'm ja que no ens queda altre remei, no passa lo mateix, baix el meu punt de vista, amb la classe dirigent, els nostres polítics.

Ells, sempre mirant pel nostre bé, volen dirigir-nos cap al bon camí, i ens diuen lo que hem de fer i com ho hem de fer, com si no ho salpiquéssim. Si n'entren deu no en poden sortir onze.

Però el seu sistema monetari no es el mateix del nostre. Per ells, aquesta norma que nosaltres tenim tan clara, no l'entenen. Estan segurs que si n'entren deu poden sortir-ne onze, o això es lo que pràcticament fan.

Llògicament nosaltres, si veiem que els comptes no ens surten i que tenim més sortides que entrades, mira'm que podem retallar i de quines despeses ens podem estalviar. Ells no, ans el contrari, no pensen quines despeses poden retallar, sinó que lo primer que els ocorre, es com poden augmentar les entrades. No cal dir com, tots en sofrem les conseqüències, augmentar els impostos i, directe o indirectament, disminuir les prestacions.

Així que els problemes que ells han creat i estan creant, degut a la seva privilegiada intel·ligència, també les hem de resoldre nosaltres. No vols tassa, idò tassa i mitja.

I ara si que vull dir quatre coses de la nostra meravellosa classe governant, no de la d'ara, que també, sinó de tota la de la nostra història democràtica. Cal però en honor a la veritat dir que dins "l'estatus" polític hi ha de tot. Em refereixo als qui tallen es bacallà, no als regidors de pobles, que són uns "benditos" en el més bon sentit de la paraula, a vegades, com els capellans a les seves parròquies. Homes convençuts, plens de bona fe, que donen tot el que tenen pels seus conciutadans en defensa del seu ideal. A tots ells la més gran consideració, admiració i gratitud.

A dita elite política, lo més important són ells, en segon lloc el partit, després els vots i en darrera posició els ciutadans, o sia nosaltres. Motiu de que això sigui així, els resultats electorals, la qual cosa vol dir que tornem a ser els responsables. Ells no pensen que no tenim altra alternativa, que si no anam a votar i ells hi van, segons la llei electoral actual, tornaran a guanyar. No cal dir que rebutjar els nostres dirigents polítics actuals és impossible. "El pesebre" és essencial per la supervivència dels partits i dels seus màxims dirigents.

I aquí està el dau. Els partits polítics són necessaris, no hi ha cap dubte, però per defensar unes idees i una concepció i forma del benestar dels ciutadans, no perquè són els depositaris de la veritat absoluta tant en la concepció com en la forma de fer les coses.

Per això hi ha una cosa que no entenc i és que quan hi ha unes eleccions, nosaltres, els ciutadans, teòricament elegim una concepció i una forma de fer les coses, aleshores per què els altres partits no acceptem aquesta decisió popular, intentant ajudar i millorar, en la mesura de lo possible, el perfeccionament de les mesures, amb la única finalitat del benestar del poble? I veiem con el final d'una elecció, de facto, es converteix amb el inici de la pròxima. Hi ha qualque cosa que no me quadra. Una de les explicacions és que, el primordial pels partits, és tenir el poder, no el benestar dels (es lleig dir-ho, però crec que aquest és el sentiment de molts d'ells) "SUBDITS".

Per quant les llistes obertes? Sobre tot per els de més prop, sobre tot Ajuntament, i també Consell i Govern Balear. I perquè no el President o Primer ministre? Baix el meu punt de vista una de les prioritats de la nostra societat és canviar la Llei Electoral. Però amigo, "con la Iglésia hemos topado, amigo Sancho". Aquí hi ha massa interessos creats. I als partits majoritaris i no tan majoritaris no les interessa canviar les regles del joc perquè hi ha massa interessos creats i per ventura la "mamandurria" no estaria tan prop com està actualment. Així que, deixem-ho estar com ara i "vamos a continuar mareando la perdiz" perquè no cal oblidar que això és un tema recurrent a totes les eleccions i així tenim un tema per discutir, no per solucionar.

Amb anterioritat he dit que el sistema monetari del polítics no és el mateix que el nostre, si n'entren deu no en poden sortir-ne onze.

Però lo més extraordinari és que ho fan pel nostre bé. Pel bé de qui, si no és el nostre, han de coexistir l'Ajuntament, el Consell, el Govern i l'Estat Central? A vegades és que som curts de vista. Com ens arreglaríem sense totes aquestes institucions? És que a vegades som més curts que una

manega de guardapits. Vos imagineu que un dia volguéssiu fer qualche cosa i anéssim a l'institució pública i ens solucionàs el problema amb una setmana, quinze dies? No sabríem que fer del nostre temps. Ens avorriríem.

Deixem estar el cinisme i anem a la realitat diària. Com és possible que els lletraferits que ens governen no vegin que els ciutadans no podem mantenir quatre institucions diferents per solucionar el mateix problema? Un exemple simple, el tema del medi ambient que tant preocupa i ens preocupa.

En primer lloc Regidoria de medi ambient a l'Ajuntament amb tota la seva parafernàlia, perquè un polític sense un secretari i un tècnic al seu costat és un home mort; després Conselleria de Medi Ambient del Consell Insular, que és qui realment talla el bacallà (No cal dir que aquesta institució ja és mini-ministeri) amb els seus directors generals, àrees i departaments especialitzats per cada tema o matèria; però a més hi ha la Conselleria del Govern Balear, també amb tota la seva estructura i com a "Guinda" del pastel el Ministeri de Medio Ambiente. Totes aquestes institucions tenen la seva legislació, (han de justificar el sou) moltes de vegades contradictori, i cap d'elles ha de perdre el seu paper, no fos cosa que es consideràs innecessari i la tancassin. I Toni, paga ! Com en temps actuals de crisis i manca d'euros i de feina podem fer front en aquest dispendi? Com podem mantenir totes aquestes institucions si a la major part de la gent li ve just arribar a final de mes?.

Això es lo que me descol·loca. Com és que els qui mos comanden no se n'adonen que és necessari mirar si ells també poden fer qualche cosa per ajudar a portar la creu. Per què han de existir las dualitats, triplicitats i quadruplicitats esmentades anteriorment ? Per què no han de fer una reforma profunda de la Administració de l'Estat? Seguint l'exemple anterior, baix el meu punt de vista a Mallorca hi sobren el Govern o el Consell, o mig Govern i mig Consell, m'és igual, però sense cap dubte la meitat d'organismes públics, i no en parlem de càrrecs, sobretot els nomenats "a dedo", que entre nosaltres tots saben que, molts d'ells, són pagaments "por servicios prestados o a prestar".

Resposta política: això augmentarà l'atur. Es ver, però per nosaltres els contribuents, és menys costós pagar dos anys d'atur que les mensualitats que ara s'en duen. I quants n'hi ha que fan feina per l'Administració i que han estat col·locats única i exclusivament per disminuir la xifra de l'atur? Així el partit contrari no li podrà retreure el nombre de aturats. Moltes vegades la política és cosmètica.

Crec que és necessari insistir en l'obligació que tenen els governants en aprimar l'Administració, tota l'Administració, la Central, l'Autonòmica i la Municipal. Ja està bé de posar-nos sempre la collera a nosaltres i ells anar per lliure. Que n'hi ha que queden sense prebendes, mala sort, que comparteixin el pessebre que nosaltres, els "paganos" no tenim ni podem tenir.

Amb lo que he dit abans no estic en contra de que els polítics cobrin, ans el contrari, ni ha que trop que cobren poc, però només han de cobrar

els que fan feina, com si fossin empleats de qualsevol empresa privada, no els seus adlèters. Falta sincerament el sentit i l'esperit de servei, com un de tants valors que poc a poc s'obliden per antiquats i, en el fons, per ventura, perquè fan nosa.

Això em du a plantejar un problema. No és políticament correcte, però sí crec que és de justícia, sobre tot darrerament. Sentim parlar molt de robo, espoliació, malversació de caudals públics, prevaricació, etc.. Però jo m'atrevesc a plantejar el problema d'una altra manera, conjuntament dins tot l'àmbit de lo públic.

Baix el meu punt de vista, actualment, dins la nostra política hi existeixen dos tipus de malversacions de fons, o dit clarament, els legals i els il·legals.

Comencem per els il·legals. Tots estam d'acord, i, de sobte, venen a la nostra memòria tot una lletania de noms, personatges, circumstancies, etc. que donen fe de l'afany de lucre d'alguns a costa de les nostres doblers. Crec que amb això esta tot dit i ben entès per tots i cada un de nosaltres.

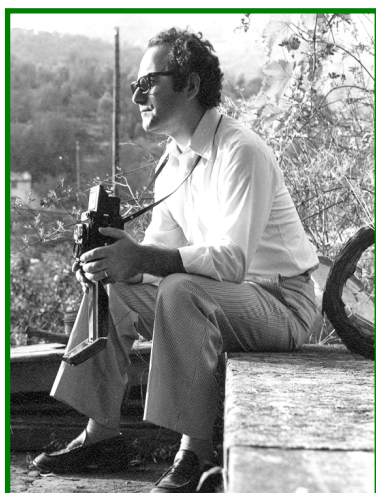
Però el que realment hem preocupa es el robo legal. El desviament de fons públics a "pagar servicios prestados" o "ad maiorem gloriam" del patrocinador. Exemples, càrrecs a "dedo", sense que siguin necessaris. Per a mi es difícil entendre com un polític necessita un assessor de la seva confiança, quan entre tots els tècnics del departament a les severs ordres, hi ha persones oficialment capacitades per exercir les seves funcions, i, a lo millor, per no dir quasi sempre, més qualificades que els assessors externs.

No en parlem, quan les despeses es fan "ad maiorem gloriam" del President, Conseller o personatge de torn, sense encomanar-se ni a Déu ni a Santa Maria, sense pressupost, sense viabilitat, i sobre tot, sense sentit comú. Hem ve al cap el tren de Manacor a Artà. Jo no he vist mai començar una casa per les taulades. Com es podem gastar milions d'euros amb una iniciativa que no saben ni on comença ni on acaba. És una espina que duc clavada i per això parlo de robo legal. Qui pagarà aquesta malifeta? A lo millor socialment es necessari fer aquesta infraestructura, però mai d'aquesta manera. I el responsable legalment se n'anirà de "rositas", però tornem a lo mateix: Toni, paga !

Hi ha molts d'exemples a contar i segur que cada un de nosaltres en pot escriure un Llibre... Per què les obres públiques, per estar més o menys potables, s'han de fer dues o tres vegades ? Greus qüestions, greus problemes. Qui ho podrà explicar ?.

L'economia i la política estan íntimament lligades. Perquè, de fet, la política es tradueix en administrar lo més bé possible els impostos dels ciutadans, tenint cura sobre tot del seu bé, del seu benestar, de la seva felicitat i del seu conviure i enteniment mutu.

Toni Perelló

Domingo Mateu

ENTREVISTA A

Pere Fiol

ENTRE EL SENY DE LA PAGESIA I L'ERUDICIÓ DEL CRONISTA

Pere Fiol Tornila. Inca, setembre de 1940. Llicenciat en Filosofia i Lletres, Secció d'Història. Tot just ordenat de prevere el 19 de juny de 1966, inicia la tasca pastoral com a vicari de la Parròquia de Santa Maria del Camí. El 1968 és nomenat rector del Convent d'aquesta mateixa localitat, tasca que s'afegeix a l'anterior càrrec de vicari.

El 1973 és destinat a Palma per ser regent de la Parròquia de Sant Josep Obrer. En aquesta creixent barriada d'immigrants nouvinguts, hi exerceix aquest càrrec fins el 1975 en què es nomena rector de la Parròquia de Petra i arxipreste del conjunt de parròquies de l'arxiprestat del Pla de Mallorca.

El 1982 s'incorpora a la tasca pastoral dels preveres missioners mallorquins que treballen al Perú. Li assignen la responsabilitat de fer-se càrrec, en qualitat de rector, de la Parròquia de Sant Joan Maria Vianney, de la ciutat de Lima, comunitat parroquial tot just creada i sostinguda pel grup de preveres mallorquins, els quals, des del no res, havien edificat amb molt d'afany tant l'església de Sant Joan Maria Vianney com una escola parroquial per a l'educació dels infants més desfavorits. Pere Fiol hi dona el bo i millor d'ell mateix al llarg de sis anys, vivint

en carn pròpia la realitat trasbalsadora d'una església d'avantguarda que viu i creix amb els més pobres i marginats.

El 1988 retorna a Mallorca i és destinat a Muro, a la parròquia de Sant Joan Baptista, on continua avui encara exercint de rector i d'arxipreste. A causa de l'escassetat de preveres, s'ha vist obligat darrerament a assumir la responsabilitat de ser, a més de rector de Muro, administrador parroquial de Can Picafort, comptant només amb l'ajuda d'un diaca.

Entre els anys 1977 i 1982, mentre era rector de Petra, fou professor de religió de l'IES de Manacor i des del 1988, en iniciar l'exercici del càrrec de rector de Muro, i fins al 2005, en què va complir els seixanta-cinc anys, impartí l'assignatura de religió com a professor de l'IES Sa Pobra.

El 12 de novembre de 2002, el bisbe Teodor li assignà el càrrec oficial de cronista de la Diòcesi. Des d'aleshores, Pere Fiol redacta mensualment per al Butlletí Oficial del Bisbat la crònica dels esdeveniments que fiten el dia a dia de l'Església de Mallorca.

La prestigiosa revista National Geographic va difondre a mig món una idíl·lica i summament bella imatge de les beneïdes de Sant Antoni de Muro, on Pere Fiol hi apareix feliç i radiant, lluint la púrpura resplendent d'una solemne capa pluvial el color carmí de la qual emergeix com una immensa rosella sorgida espontàniament de la lluminosa blancor d'una guarda de més de tres-centes ovelles, a la qual Pere, amb un ample somris de complaença, ruixa generosament amb l'aigua guaridora del Sant Protector dels animals.

Avui, a bon matí d'un dia lluent i esplendorós d'aquesta primavera, Pere Fiol em rep plàcidament assegut en la càlida estança d'aquesta vella i venerable rectoria de Muro, a l'indret que ha triat encertadament com el més adient per a l'entrevista.

Tot just travessar el llindar de l'ampla entrada del casal i pujar els antiquíssims graons d'un pendent suau per on accedesc a la rectoria, puc endevinar de seguida les indubtables empremtes que han deixat els darrers quatre-cents anys d'habitatge de la llarga saga de rectors de Muro, el darrer del quals, el nostre amic Pere, qui continua habitant feliçment la casa des de 1988, any en què, havent retornat a Mallorca procedent de la seva etapa missionera al Perú, fou nomenat rector de Muro. En el silenci tebi i assolellat d'aquesta estança, la conversa brosta i discorre calmosament i abundosa.

Amic Pere, ¿Pot simbolitzar la bella imatge del National Geographic allò que com a rector de Muro has volgut portar a terme amb la tasca pastoral exercida durant tants d'anys en aquesta parròquia? Fes-nos breument una lleugera avaluació, llums i ombres, de la teva empremta ministerial al capdavant de la comunitat cristiana de Muro.

El primer que he de dir és que jo vaig venir aquí, com aquell qui diu de supernumerari, atès que aleshores continuaven residint a Muro els tres rectors anteriors a mi: en Gabriel Server, en Joan Pastor, i en Bartomeu Mateu, el qual havia estat tret d'aquesta parròquia d'una manera raríssima i extravagant i seguia vivint aquí. Per tant, la meua va ser una entrada amb moltes puntes. Hi havia només una missa diària a la parròquia i havíem de

seguir el torn per presidir-la; jo solia concelebrar quan no la presidia. Tot era, no vull dir complicat, però sí molt sensible. Vaig procurar primerament cercar la necessària entesa cordial. I no només es va aconseguir, sinó que va ser notòria per al mateix poble: no sols no ens barallàvem els capellans, sinó que ens estimàvem i ens ajudàvem.

He de dir que aquesta superabundància, per desgràcia meva, s'ha acabat. Ara som tot sol i m'anava millor llavors, que tenies sempre algú en qui confiar qualsevol eventualitat. Cert, que determinades coses no les podia fer; però era millor així per no trencar la unitat i la germanor. Ara, totes les activitats pastorals s'han subordinat a aquesta realitat: faig el que puc i el que s'ha de fer.

Baix del punt de vista pastoral, he de dir que no hi ha moltes accions, atès que la gent és com és i té les seves maneres. Ara bé, pel que fa a les celebracions litúrgiques, tan les dels diumenges com les dels dies feiners, no es deixen d'atendre les diferents celebracions als tres llocs de culte que tenim aquí: la parròquia, el convent de Santa Anna, antic convent de mínims, i l'església de la Sang, que gaudeix d'una gran devoció popular.

Quant a la catequesi d'infants, dilluns i dimarts capvespre vénen els infants i hi ha una participació massiva i un bon estol de catequistes. La part de joventut és més complicada i delicada, atesa la manera de ser de la societat actual. Així i tot, comptam cada any amb 12 - 14 joves que segueixen la catequesi i es confirmen. Poden arribar temps millors, però almanco hi ha aquesta constància que ens fa fer i tenir una presència dins el poble.

Altres elements, certs tipus de reunions, són aspectes més complicats; la gent no hi està acostumada o potser no en vol. Tot i això, tenim un grup de "Lectio divina", compost evidentment per una multitud de dones amb una monja al capdavant, que creix i va molt bé. Tenim també altres activitats puntuals, com per exemple les confraries de Setmana Santa, altre temps molts nombroses i que ara van minvant. Sense ser cap cosa de l'altre món, és una presència significativa de Déu Nostre Senyor dins certes vides. D'alguna manera, és encara present dins la seva vida, el descobreixen i se sacrifiquen per Ell: quants n'hi ha que fan les processons descalços en compliment de promeses...

Ara bé, tot això, ¿quin futur té? El futur és insospitat. A l'Església no li queda més remei que seguir sembrant, sent conscient que la llavor dona resultats ben diferents. El que no pot fer és no sembrar. La comunicació amb un Déu transcendent crec que hi ha de ser i l'hem de potenciar molt, en tot i per tot. És el cas, per exemple, dels funerals, als quals la gent d'aquí hi participa massivament. ¿Què es pot fer o deixar de fer? Cal fer una celebració digna i respectuosa, no només amb la persona morta sinó amb els assistents a qui hem d'oferir la possibilitat d'una trobada amb el Déu al qual encomanen el ser difunt estimat. ¿Altres factors? El dia de Pasqua a l'església hi poden fer sostres de plena que està. Són tot un grapat de coses que les tenim, que no hi hem de perdre un temps excessiu; però que les hem de cuidar.

En un context ben diferent, a terres peruanes, seguint la vigorosa saga de Bernat Martorell, Marià Moragues, Pere Fons i Joan Darder, fores rector de la Parròquia de Sant Joan Maria Vianney a Lima durant els anys vuitanta del segle passat. ¿Com veus ara aquella tasca missionera en el Perú? ¿Quina avaluació en fas

de la presència i de la tasca del clergat mallorquí al Perú, ara que n'has fet una anàlisi històrica amb motiu de la celebració dels cinquanta anys de presència de l'Església mallorquina a Sudamèrica?

Aquesta presència mallorquina en el Perú, de la qual se celebren ara els cinquanta anys, encara que, de fet, són més de 50 anys perquè el 1957 ja hi eren presents els primers missioners mallorquins, l'hem de veure des de la perspectiva d'avui. De la mateixa manera que l'Església de Mallorca, al llarg d'aquests darrers 50 anys, ha fet una gran evolució, l'Església del Perú ha fet també una evolució semblant.

D'entrada, i així ho explico a l'article a què et refereixes, no és el mateix la primera presència mallorquina de l'any 1957 a Yauyos, quan en Miquel Febrer, en Bernat Martorell i en Miquel Pons eren realment uns missioners com els de "El siglo de las misiones", que ens llegien en el refector del Seminari, que la meua presència iniciada l'any 1982 a Sant Joan Maria Vianney. Vaig trobar una parròquia ja estructurada segons l'estil europeu, encara que amb unes particularitats immensament significatives pròpies del tercer món. No és el mateix. Ara bé, aquesta presència té dos aspectes:

L'aspecte pastoral, que en el moment en què m'hi vaig incorporar era bastant parescut al de les parròquies d'aquí: per una banda, celebracions litúrgiques i, per una altra, moltes reunions amb diversitat de grups. Per aquest darrer caire, sí que es diferencia molt amb la manera de fer d'aquí, ja que allà cada dia tenies un o dos grups que es reunien per una cosa o per l'altra i tu moltes de vegades hi eres present i moltes d'altres, no hi assisties i el grup funcionava sempre a la perfecció.

L'altre és l'aspecte assistencial. Tot i que Sant Joan Maria Vianney fos una parròquia urbana dins la gran Lima, tenia dos sectors ben diferenciats fins i tot geogràficament: un, de gent treballadora en el sector terciari que, més o manco, vivia bé; i un altre, de gent que vivia en la més estricta i recalitrant misèria. Es tractava d'una munió de gent que, en l'expressió que diuen ells, vivia "cachuleando", és a dir, sense feina, a l'espera permanent d'allò que pogués sortir i tirant a sobreviure. Aquesta gent del "cachuleando", en una situació de malaltia, implicava, tota la família que se n'anava a terra. Com a mostra del que et dic, record amb quin desconcert vaig haver d'assistir a un infant que va caure i es va rompre una cella, una cosa tan senzilla. Quan el metge el va tenir tot embolicat amb un llençol, com si el duguessin a enterrar com feren amb el Bon Jesús, va fer un foradet per on guaitava la cella que havia de cosir i, guants posats i mans en l'aire, el metge diu: el fil no me basta, anau a comprar-ne més. I ja me tens a mi trescant mig Lima per trobar una apotecaria on comprar el fil, mentre el pobre infant, d'aquella manera dins el llençol, plorava com un condemnat.

És evident que per atendre aquesta vessant assistencial, l'Església del Perú necessita els doblers que arriben d'Europa. Quan a l'inici, Bernat Martorell, cridat de Yauyos per erigir una nova parròquia a una barriada de Lima, va començar per llogar-hi una casa, fou imprescindible l'ajuda que venia de Mallorca per després comprar la casa al "Parque González Prada" i més tard comprar el solar on, anys més tard, Pere Fons, amb les seves pròpies mans, aixecà el temple de la parròquia.

En temps de Bernat Martorell es va edificar també una escola parroquial que fou ampliada en temps meu. Jo mateix vaig comprar un tros més de terreny per fer una sèrie

d'aules de parvulari, vaig substituir les antigues aules de fusta per aules construïdes amb materials nobles i d'aquesta manera aconseguírem un col·legi amb Jardí d'infància, Primària i Secundària, on en els anys del meu rectorat hi havia més de 600 alumnes i un esplet de bons professors. La formació que es donava era ben valorada, tan per les famílies com pels resultats acadèmics que obtenien els alumnes quan feien una espècie de revàlida per entrar a la universitat. El col·legi continua avui ben viu i ben feiner.

Aquest col·legi tingué una gran incidència en la implantació d'una escola nocturna. Criadets i criadetes vinguts de la Sierra per servir famílies en règim de "cama dentro", és a dir, amb dret a una habitació i amb el deure de servir les vint-i-quatre hores, aprenien de llegir i escriure en horari nocturn. Parlaven "quéchua", però no sabien castellà. Les monges trinitàries, la germana de Bernat Martorell i altres, varen fer molta feina per promoure i fer possible l'escolarització nocturna d'aquest col·lectiu.

Finalment, a l'estil de les caixes rurals que sorgiren a les parròquies de Mallorca ara fa cent anys, la presència mallorquina en la barriada va fer veure que ajudaria molt la gent la creació d'una cooperativa de crèdit. Amb l'ajut de feligresos pertanyents al Movimiento Familiar Cristiano i altres procedents del "Cursillos de cristiandat" es va crear la cooperativa de crèdit Sant Joan Maria Vianney, iniciativa que fou molt ben acollida i valorada per la feligresia treballadora i humil.

En resum, els resultats obtinguts en la tasca de promoció social, la construcció de l'escola parroquial, la formació nocturna del personal de servei promoguda per les monges trinitàries i la creació de la cooperativa, donen una avaluació ben digna i positiva del pas missioner dels mallorquins a terres peruanes.

El desembre de 1959, el bisbe Enciso va crear l'Institut Apostòlic Juníper Serra, amb la finalitat de donar una formació específica als seminaristes que volguessin anar de missioners a Amèrica o a Àfrica. Aquesta lloable finalitat, en mans de Mn. Pere Sureda, rector aleshores del Seminari, es materialitzà en la creació d'una elit privilegiada i secreta de seminaristes elegits personalment per ell mateix d'entre els que es distingien per l'observança del reglament, la vivència pietosa de l'espiritualitat i l'excel·lència en els estudis. Es tracta del famós i discutit "Coenaculum". Ens agradaria conèixer la teva opinió sobre aquella singular manera de promoure i captar voluntaris per anar a missions.

Mira, de fet, el bisbe Enciso constituí l'Institut el dia de la Puríssima de 1959. L'endemà, no sé si te'n recordes, va venir a presentar-lo al Seminari Major i l'endemà passat, al Seminari Menor. En principi, això era una cosa molt lloable. El bisbe Enciso tenia ben present en el seu cap les missions diocesanes basques i volgué portar a Mallorca l'esquema missioner que tenia l'Església basca, en un moment en què hi havia una exuberància immensa de clergat i un Seminari més que pletòric.

Al meu parer, el problema es va crear quan Pere Sureda, en un estat d'internat que, des del punt de vista sociològic i antropològic té les seves repercussions, volgué implantar un sistema que, baix del meu punt de vista, va ser demencial. Potser en una parròquia que hi ha una gran massa, que el rector vulgui tenir una junta directiva és normal i el que pertoca perquè les coses funcionin; però crear una elit dins un internat és demencial. Ell

mateix abans, no puc concretar la data, des de Santanyí va venir per ser director espiritual del Seminari i va voler fer una cosa semblant: va ser un fracàs rotund. ¿Què va fer? En cap moment va deixar el càrrec de director espiritual, però poc a poc deixà d'anar al Seminari. No hi anava.

Una vegada nomenat vicari general el rector Francisco Payeras, Pere Sureda és designat rector del Seminari i li torna a venir aquella ideeta i la pot dur endavant perquè ara és el rector. Estic segur que mala intenció no n'hi havia; el que sí hi havia era una gran irresponsabilitat.

Ara bé, he de dir que aquest “coenaculum” no va interferir molt en la vida ordinària de la resta de seminaristes. Els qui hi éreu, fèieu les vostres reunions, les fèieu tranquil·lament i ja està. Aquelles vetlades literàries i musicals que es feien de tant en tant no només hi intervenia la gent del “coenaculum”, sinó que hi participava tothom. A mi mateix me tocava sortir-hi quasi sempre, o per una peça musical o per altres coses.

A parte post, hem d'admetre que la immensa majoria d'aquella gent va sortir ben nafrada. Per desconeixement antropològic, va marcar unes persones i els va fer mal. I això és el que em sap greu. Els altres que no en formàvem part, això no ens va marcar.

Quant a la gent que va partir a missions, a causa del secretisme del “coenaculum” no ho he volgut anar a cercar, però el fet és que la immensa majoria dels qui han anat a missions no pertanyien a aquest grup selecte de Pere Sureda. Veus, el grup que ja sortia del Seminari per anar a l'Àfrica, jo pens que sí que eren del “coenaculum”. Però passat aquell primer moment inicial que sortien en grups de tres cap a l'Àfrica, els qui hi anaren després crec que tampoc tenien res a veure amb tot això. La mateixa idea missionera no estava gens subordinada al “coenaculum” i tant per les revistes que hi havia al Seminari com pels missioners que hi passaven era normal que l'esperit missioner calàs a dins tots nosaltres.

En el “Diario de Mallorca” de fa uns pocs dies es va publicar que només 59 adolescents en tot Mallorca havien optat per fer l'assignatura de religió catòlica en els instituts d'ensenyament públic. Bon coneixedor del tema per haver exercit durant un grapat d'anys com a professor de religió a instituts de secundària, ¿quines són, segons el teu parer, les causes d'una desafecció tan alarmant vers l'assignatura de religió? ¿Creus que té raó de ser avui en dia el manteniment de l'ensenyança d'aquesta assignatura en els centres públics?

Jo crec que les causes de la desafecció són bastant evidents. Quan aquesta llei es va començar a aplicar, els alumnes o feien religió o feien ètica. Per tant, l'alumne optava lliurement a una o altra matèria. Ara, tira tira, aquest procediment s'ha degradat moltíssim en el sentit que la mateixa assignatura d'ètica va arribar a degenerar en una hora d'estudi assistit, la qual cosa constituïa un evident greuge comparatiu entre les dues possibles opcions. A hores d'ara, la degradació d'aquesta assignatura ha arribat a tal punt que la norma actual estableix que els qui volen religió han d'allargar la jornada lectiva, de dues a tres, per cursar-la mentre que els qui no la volen, a les dues, deixen l'institut i se'n van a casa seva.

Partint de la base que són adolescents, és evident que no els podem demanar actes heroics. La reglamentació actual demostra ben a les clares la voluntat positiva del legislador de voler carregar-se aquesta matèria.

Ara bé, ¿s'ha d'impartir o no s'ha d'impartir en els centres públics? En la meva opinió, la religió, com tota altra matèria, té un contingut doctrinal bàsic i científic i el que s'ha de donar és aquest contingut bàsic i científic i amb la metodologia científica adequada, tal com es fa amb les altres assignatures i matèries. Per tant, jo veig molt bé que l'assignatura de religió, amb les condicions assenyalades, s'ofereixi a l'alumnat procedent d'una majoria de famílies creients encara que potser no massa practicants. De fet, la llei obliga els instituts a oferir aquesta matèria, encara que a hores inoportunes.

Que els qui opten per aquesta assignatura han tenir una oferta complementària de catequesi a les parròquies, és evident. Allò que no podem fer, a nivell de parròquia, és tenir tota la infraestructura tècnica, científica i metodològica que exigeix la docència pertinent de l'assignatura de religió. Feta aquesta diferència entre assignatura i catequesi, crec que oferir la docència de religió al nostre alumnat val la pena i és adequat. Aquesta és, a grans trets, la meva opinió.

L'exposició del teu sermó a la Seu el dia de la Conquesta, el 31 de desembre de 2011, tingué un gran ressò mediàtic i es van fer públiques nombroses manifestacions d'elogi sobretot per la teva ben fonamentada defensa, recolzat en les paraules clarividents de l'estimat papa Joan XXIII, de l'obligació dels poders públics de promoure la identitat, la llengua i la cultura dels grups ètnics i nacionals minoritaris. ¿Creus que la nostra Església de la Mallorca d'avui lluita i treballa per promoure i aconseguir el que demanava Joan XXIII a la *Pacem in terris*?

De la nostra Església de Mallorca he de dir que consider que avui en dia està molt d'esquena a totes aquestes qüestions. Tal volta una de les característiques de la nostra Església actual és el fet d'anar un poc de bracet amb el poder. És cert que en temps de democràcia, hi han hagut governs hostils a l'Església. Recorda el que hem dit de l'ensenyament religiós o, per exemple, amb la posició de la defensa de la vida. L'Església té bo de fer caure en la temptació d'anar de bracet amb aquell que creu que no li farà mal. Ara bé, això és una equivocació immensa i no només això, la realitat és que tot poder polític va "a lo seu" i l'únic que fa és aprofitar-se tot el que pot de qui sigui per sortir-se'n amb la seva. És el que va passar amb la llei del divorci. L'Església pensava: vendran altres governs de dretes i la refaran; però, ni han fet, ni faran res, ni tenen voluntat de fer res. Això si, s'aprofitaran tot quan puguin de l'Església.

L'Església de Mallorca cau en la temptació d'estar d'esquena a tot allò que defineix la identitat del poble mallorquí i la seva llengua, a la qual deixa enfora d'ella. En aquesta qüestió es confon de seguida amb el que és tingut com un principi de la pastoral eclesial, l'anomenada caritat pastoral. La caritat pastoral no ens pot dur a traïr el nostre poble; ben al contrari, ens ha de dur a enfortir el nostre poble i al mateix temps a tenir una bona caritat pastoral vers totes les persones que es presenten.

De vegades, jo mateix faig un sermó en castellà dins una celebració en mallorquí perquè ha vingut gent de Déu sap on i pastoralment consider que ho he fer així. Per afegitó,

tenim una munió immensa d'immigrants. Més d'un d'aquests al·lots immigrants a catequesi em diu el parenostre en castellà. Molt bé, si és així que el resen a ca seva; però em fan riure quan veig que amb els seus amiguets el resen en mallorquí.

En el sermó de la Seu, a més de les paraules de Joan XXIII, vaig citar, sense dir el nom, un discurs de Joan Pau II. Va fer un discurs immens que el vaig aprofitar per a la introducció de la Història de Mallorca que vàrem redactar alguns historiadors. Quan es tractava de defensar la nacionalitat polonesa, Joan Pau II era una fletxa; però no ho era en la defensa de cap altra. Parla en aquest discurs dels imperialismes que enlluernen, però que ens fan perdre la pròpia identitat. És el que passa amb el castellà. Que siguin molts de milions que el parlin no ha de ser excusa ni motiu per deixar de parlar la nostra pròpia llengua.

Com a mostra simptomàtica del que passa a la nostra Església, acab de rebre una invitació, en castellà, per a l'ordenació el dia 1 de maig de cinc nous diaques. Potser algun d'ells no és mallorquí, però segur que tots han fet els estudis, des de primària a teologia a Mallorca. Quan el bisbe escriu en el Full Dominical ho fa en mallorquí i en castellà. És simptomàtic. Tornam enrere, ¿per què? ¿És per afany pastoral? Jo crec que no. L'afany pastoral no ens pot dur a trepitjar la nostra pròpia llengua. Aquí tenim molts de turistes estrangers. A vegades, m'han cridat per a una unció dels malalts. Jo ho faig amb bon mallorquí, tot i que el pare nostre el resam junts en llatí, atès que molts d'alemanys l'entenen. A vorera de mar i per a aquesta gent, crec que emprar el llatí seria una demostració al no en castellà. Ara, ¿com s'ha de fer? Cadascú en el seu redol ho ha de saber veure, però mai no ha de perdre el que és nostre.

Al mateix sermó, feies un acurat resum històric de la immensa i esgotadora tasca que la gent de la nostra Església mallorquina ha anat fent al llarg dels segles per atendre les necessitats primàries dels més desafavorits, donant com exemple els 50 anys de Caritas a aquesta tasca social. ¿Creus que la manera com es mostra l'Església nostra a l'home del segle XXI continua sent l'adequada? ¿Quins canvis creus que hauria de fer i com hauria de ser el prevere per ser un referent vàlid per a les joves generacions?

Davant la crisi econòmica que ara passam, ten en compte que les institucions civils, els serveis socials dels ajuntaments, no fan res. Hem tornat exactament a una situació igual a la de fa 50 anys. Aquesta gent que avui en dia no li basten per sobreviure els 400 € que rep de l'Administració, és a l'Església on troba aixopluc; és a l'Església on van a cercar aliments, medecines...L'Església, per desgràcia, de doblers no en pot presumir massa perquè no en té; si es pogués fer càrrec dels rebuts de lloguers, d'aigua, d'electricitat que li presenten els qui no els poden pagar, resoldria moltes situacions dramàtiques. L'altre dia em presentaren un rebut que era més gros que totes les bacines que puc fer en un mes. Ara bé, això ha estat molt clarificador per a la gent que veu que, sense demanar-los si vénen o no a missa, els donam arròs, oli, llet, vals per a un pollastre o carn picada. D'això la gent se'n dona compte. A cap dels qui han vingut li he parlat de Jesucrist. La gent ha pogut comprovar que, en aquesta situació crítica que suporten, l'Església està amb ells i hi poden confiar.

És cert que hi ha una voluntat positiva de voler manifestar l'Església com una cosa, antiga, retrògrada, passada. Basta veure certes manifestacions de la televisió i de la premsa. És igualment vera que el Papa és un home vell i, per afegitó, la immensa majoria de capellans són persones velles i jubilades. La realitat és així. Ara que aquesta realitat d'envelliment del col·lectiu que regeix les comunitats cristianes porti a l'afirmació que l'església ja és una cosa peril·litada és una conclusió equivocada. Per altra banda, en aquest sentit, jo som un home esperançat. Perquè la història és cíclica. Els anys de Pius IX foren anys d'una immensa postració de l'Església, fins i tot baix del punt de vista tècnic i científic. Va venir després Lleó XIII i va donar un remarcable gir a tota la cultura i a tota la ciència i l'Església es va tornar a posar al capdavant i ressorgí amb força el tomisme. L'Església té aquesta capacitat de renovació.

Quant al ministeri sacerdotal, ja és diferent. El tipus de capellà que va promoure el ressorgiment de què parlàvem és molt diferent del prevere d'avui. Em preocupa veure que hi ha uns intents de renovació clerical que pretenen tornar unes passes enrere. Això és un infantilisme. La història mai torna enrere. Ara bé, no podem preveure ni podem pensar com serà en el futur. Això sí, no serà com ha estat. En aquest com serà hi haurà d'haver evidentment la persona humana, amb tota la seva càrrega, amb tots els ordres i totes les coses científiques i tècniques. I tirarà endavant. Ara, tornar a formes peril·litades, collets, randes i roquets, això no.

Una de les coses evidents és l'espiritualitat: mantenir un capellà sense una espiritualitat sòlida és impensable. La solidesa d'aquesta espiritualitat es fonamentarà sobre les virtuts cristianes de sempre: sinceritat, humilitat, honestetat; d'altra manera, es corrompia la persona. Ara, això tirarà endavant dins un altre context. El que no puc fer és imposar a un al·lot del segle XXI el model educatiu dels anys 50 que a mi em va anar molt bé. L'interessant és seguir donant el missatge i que el captin; serà per aquest camí o per un altre. En definitiva, seguirà sent aquella persona que ens unirà amb Déu Nostre Senyor, que ens donarà una unitat de vida i la mateixa fortalesa davant les coses que vénen. Veurem cap a on hem de prendre i cap a on no hem de prendre.

Jo ho veig d'aquesta manera.

Molt bé, Pere. L'interès del teu parer sobre aquest i altres temes que l'escàs espai ens obliga a guardar per a una altra avinentesa ens donaria per allargar considerablement l'amistosa i plaent conversa. Haurem de detenir-nos aquí; però no vull fer-ho sense que ens resumeixis amb molt poques paraules la funció i la comesa que s'encomana al cronista oficial de la Diòcesi, ofici que, per encàrrec del bisbe Teodor, exerceixes des del desembre de 2002.

Mira, per dir-ho molt breument, el cronista fonamentalment el que fa és consignar aquells esdeveniments més cabdals de l'Església de Mallorca que poden tenir una transcendència històrica. Això és el que faig cada mes, des de fa 10 anys, amb la redacció d'aquesta crònica en el butlletí oficial de la Diòcesi. Probablement, la causa i el motiu pels quals em feren a mi aquest singular encàrrec no són altres que el molt temps que he dedicat a les nombroses recerques de caire històric de la nostra Diòcesi de Mallorca.

"CELEBREM EL SENYOR"

ELS COAUTORS 'ANÒNIMS' DE LES CANÇONS

Pere Orpí

El passat 21 de desembre de 2011 es presentà a la Basílica de Sant Francesc un doble CD titulat "Celebrem el Senyor", amb 59 cànctics musicats pel P. Antoni Martorell, T.O.R., i magistralment interpretats per les corals 'Nins Cantors del Col·legi Sant Francesc', 'Schola Cantorum' i 'Orfeó Mayurqa', acompanyats a l'orgue per Arnau Reynés.

Ara bé: a la llista de crèdits no hi figuren per res els noms dels autors de les lletres, que hi tenen tanta part, almanco, com el compositor de la música, ja que és el text el que defineix el sentit de la cançó. És una lamentable omisió que va en detriment de la propietat intel·lectual i de l'oportuna informació de cara als cantaires i musicòlegs, tant actuals com futurs.

Mallorca disposa d'un Cantoral religiós prou digne i variat, un dels més complets comparat amb els d'altres diòcesis. El qui més hi ha contribuït és sens dubte el P. Martorell, però també els poetes que han aportat les seves lletres, especialment mossèn Pere Orpí, principal col·laborador. És una llàstima que llurs noms s'ignorin per complet, com en aquest cas, o romanguin mig amagats dins l'apartat de l'índex numèric del Cantoral, que poca gent consulta. Això fa que moltes cançons es cantin sense conèixer, per bé o per mal, la seva procedència.

Perquè en quedi constància, i desitjant que en el futur es facin millor les coses, vet aquí l'autoria literària dels 59 himnes i cànctics continguts en els dos discs compactes de "Celebrem el Senyor":

22 cànctics corresponen a textos litúrgics (missal i rituals).

10 són obra de diferents autors:

Antoni Martorell:

- *Unint les mans, germans*
- *Anem a l'altar de Déu*
- *Jesucrist ens ha estimat*
- *No tardeu, veniu*
- *Crist ha ressuscitat*
- *Gloriosa com ningú*
- *Aclamem tots la vida*
- *Viu en mon cor l'esperança*
- *Anem a l'altar de Déu.*

Miquel Colom:

- *Lloat siau, Senyor*
- *Dolça Mare, dolça Mare.*

Els altres 27 cànctics (prop de la meitat) són de **Pere Orpí:**

- *Cantem amb alegria*
- *Com germans que s'estimen*
- *Crist convida els cristians*
- *Sia glòria a vós, Senyor*
- *A un festí de noces*
- *Véngui a nosaltres, Senyor,*
el vostre Regne

- *Esperam vostra vinguda*
- *Glòria a vós, llum del Pare*
- *Vos don un nou manament*
- *Esperit Sant, renovau-nos*
- *Veniu, Esperit Sant*
- *Déu revela la seva glòria*
- *Cantem sempre les lloances*
- *Déu és amb vós, Maria*
- *Déu vos guard, Maria*
- *Santa Maria dels caminants*
- *Bon dia, Senyor*
- *Som el poble de la Pasqua*
- *Dau-nos un lloc a la taula*
- *Perquè declina el jorn*
- *A la vinya del Senyor*
- *Cerquem la justícia*
- *Era un home petit*
- *El bon samarità*
- *Jo crec en vós*
- *Anem cap a Emaús*
- *Jo som l'amic, l'amic del vent.*

**Que per molts d'anys es puguin
seguir cantant**

Veus dels qui són fora

El Papa Benet a Cuba

Una interpretació del seu viatge

Joan Sunyer

Crec que amb la visita pastoral del Papa Benet a Cuba, acaben tota una sèrie d'esdeveniments que han fet perdre el pas a l'Església cubana. Crec que es necessita més perspectiva per fer una avaluació completa del que ha

passat aquests darrers mesos en el país i a l'església. De bon començament no tothom en fa la mateixa lectura, ni la gent del carrer, ni la jerarquia, ni molt manco els qui comanden.

Dos, necessàriament, serien els protagonistes actius -i molt actius- de la visita del Papa: les Autoritats i la Jerarquia eclesiàstica. Moure un tercer grup - que havia de córrer cap als carrers per on havia de passar el *carro panorámico*, com aquí anomenen el papa-mòbil - no ha costat massa, perquè fa molts d'anys que estan acostumats a fer el mateix, malgrat el personatge no sia el mateix...

Les Autoritats, des de l'anunci de la vinguda, s'esforçaren per ser els grans protagonistes i executors de la festa, i vaja si ho han aconseguit. En aquests quefers són uns artistes. S'equivoquen els qui pensen que, passats cinquanta anys, han perdut poder de convocatòria, en tenen de sobra, i, a més a més, tots els medis són seus. Ells volien donar una imatge perfecta d'aquest país. Els han fet un regal molt esperat i que necessiten urgentment. Han pogut transmetre el seu missatge complet, a tot el món, amb un papa que escoltava. S'han fet unes fotos que necessitaven com el pa de cada dia per demostrar que la seva revolució és homologable amb el sistema més democràtic imaginable. En termes castrenses, han guanyat, una vegada més, la batalla.

Han aconseguit omplir places, carrers i carreteres a on el papa es feia present. S'han desplaçat milions de persones per saludar - segons les consignes rebudes - al Cap d'Estat d'un petit país, però que té una gran influència dins el marc mundial. Havien de donar una bona imatge i la donaren. Han circulat innumerables fotos a la premsa escrita, radial i televisiva, de totes les autoritats i forces vives.

Han aconseguit que la dissidència fos inexistent, muda, i reclosa si això era necessari.

Les autoritats tenen tots els medis necessaris i adients per dur a terme els seus propòsits. Com anècdota, s'ha esperat a canviar l'horari d'estiu a que el papa abandonés el país, perquè el canvi d'horari no li creés problemes...

El govern donà dia lliure a totes les empreses perquè directius i empleats fessin acte de presència on el papa havia de passar, així com a les escoles, donant transport i aliments a milers i milers de persones mobilitzades. Els medis de comunicació social han pogut "explicar" a la seva manera aquesta visita.

Dies abans de la visita, les autoritats han prohibit la venda de begudes alcohòliques y benzina als particulars, s'ha esfumat la policia uniformada, i a cada metre hi havia un agent, no hi havia marginats ni gent beguda pels carrers.

Han arreglat carreteres i carrers i han pintat façanes per on havia de passar la comitiva. Han tancat els indigents, alcohòlics i tot bitxo sospitós de causar problemes.

Hi ha hagut mobilització general de la gent del partit. Hi ha hagut tallades de telèfon, deportacions a altres províncies de persones conflictives, de dissidents actius. Els captaires i gent que viu al carrer han estat recollits. Quan s'estava preparant la missa de la plaça de la Revolució, un feligrès que s'havia ofert per ajudar em digué dolorit: *padre, nos han robada la misa !* La missa ja no era nostra, era un acte del Partit.

L'altre protagonista de la visita era la Conferencia Episcopal, els bisbes. La jerarquia eclesiàstica ha fet un gran esforç a tot nivell. No ha intentat capitalitzar en solitari la visita papal, era una missió impossible. Però s'ha entregat en cos i ànima en no quedar orsai. El clergat, excepció feta d' un grup petit que són els qui comanden o tenen molta comandera, no s'ha entregat. S'han limitat a complir l'expedient. Al marge del que cada comunitat ha cregut convenient fer a nivell de parròquia, a nivell diocesà s'han organitzat uns "passos" vivents a uns punts estratègics de la ciutat i pobles pròxims. La meua parròquia acollí una d'aquestes celebracions. La participació ha estat molt irregular, però mai massiva, com ho fou fa uns mesos la presencia de la Verge de la Caritat del Cobre. S'han organitzat unes novenes nocturnes, animades per la pastoral juvenil que es desplaçava a distintes places de la ciutat, incloent algun seminarista major de sotana blanca i faixa negra; s'han repartit quantitats industrials de pòsters del papa, pagats per diòcesis amigues, ferratines etc. S'ha demanat a les parròquies col·laboració per fer un cordó de seguretat amb gent d'església. L'ofertament no ha estat molt entusiasta i el tracte rebut per part de l'organització diocesana ha aconseguit que, si ara es fes la crida, sols quedaria el saig o pregoner.

Si el papa ja no està per aquests trots - malgrat digués en el seu encontre amb en Fidel: *"yo soy un anciano pero puedo todavía realizar mi deber"*-, que no faci aquestes visites pastorals !

Quin programa oficial ha regit els dies del papa Benet a Cuba ?

Dia primer: Arribada damunt migdia a Santiago de Cuba, en Raúl Castro l'espera a peu d'escaleta de l'avió. Discursos de rigor (El papa tenia un aspecte i un caminar que feien pena). A la tarda, Missa multitudinària a Santiago de Cuba. No saben, a hores d'ara, on

para un benaventurat que cridà "*libertad !*" durant la celebració de la missa. Crec que Roma ha demanat al Govern que tingui compassió amb ell.

Dia segon: Visita privada al santuari del Cobre. Vol cap a L'Havana. A les 5 de la tarda visita de cortesia a Raúl Castro, sopar amb el bisbes i comitiva papal a la Nunciatura.

Dia tercer: Missa multitudinària a L'Havana i sortida cap a Roma.

Fora de l'agenda, a petició de ambdues parts, ha tingut una trobada amb Fidel a la Nunciatura i, després de la missa, es feu una foto amb els seminaristes que tinguessin sotana...

Ni un segon per reunir-se amb els capellans i monges, ni un segon per reunir-se amb la dissidència, ni amb les dames de blanc, ni amb les altres denominacions que participaren massivament a la missa. No visità cap presó, ni hospital, etc... no saludà al món de la cultura, etc.

Evidentment, com algú ha escrit, en Raúl Castro ha presentat el viatge del Papa com gest d'aprovació de la feina feta i que està fent la Revolució.

Es veritat que el Papa ha tingut expressions a primera vista dures, però resulta que en Raúl, o el mateix Fidel, ja havien dit coses semblants: com es ara que el model cubà ja no serveix, en paraules seves, *ni para nosotros*. No es cap novetat que el Papa Benet digui que el marxisme ja no serveix. El Papa, en definitiva, ha estat més disposat a donar una empenta al joc de la jerarquia, com actor polític, que en forçar un canvi a curt termini.

No podem oblidar que fa temps la Jerarquia Episcopal, representada pel Cardenal i l'arquebisbe de Santiago de Cuba per una part, i per l'altra el President Raúl Castro i Caridad Diego en representació del Govern i el partit arribaren a uns acords que no tot el clergat i l'església cubana accepta de bon grat. En unes reunions bilaterals, el cardenal acceptà ser el mediador entre els presos polítics i el govern, que pràcticament desapareixia d'aquest camp, el cardenal s'encarregava, en uns dies difícils, de posar pau entre les dames de blanc i els qui les molestaven (?), i el cardenal, d'alguna manera, quedava convertit en un interlocutor vàlid del govern cubà davant l'administració nord-americana.

El gran guanyador de la visita del papa, no ha estat el Papa, ni el Cardenal - que demanà a la força pública que fes fora a uns que es tancaren en el Santuari de la Caridad del Cobre -, ni els altres bisbes, ni l'Església. El gran guanyador d'aquesta visita papal, qui ha acaparat el gran protagonisme ha estat el Govern i el Partit Comunista de Cuba. Realment la saben llarga...

Rellegint premsa dels dies passats ens trobem que el papa agraeix que s'hagin donat unes passes, i posa de manifest que s'ha de seguir progressant perquè es consolidin les conquestes i el reconeixent de la capacitat que té cada cubà per contribuir al bé comú. El papa ha parlat de la llibertat religiosa com un dret fonamental, i que la seva dimensió individual i comunitària legitima la participació dels cubans en la construcció de la societat.

Algun jerarca, no de primer ordre, ha manifestat que el papa ha insistit en la importància de posar-se d'acord tots els cubans, posar-se d'acord, sense odi. I cita les paraules del papa quan diu que l'església pot aportar els seus valors en un camp molt concret com és ara l'educació, sense parlar de moment de la creació d'escoles per part de l'església. El Papa ha dit que Cuba ha de canviar afegint, tot seguit, que el món ha de canviar...

Uns intel·lectuals catòlics manifesten que serà difícil aconseguir els reptes que el Papa es proposa sense potenciar l'ètica, l'espiritualitat i la virtut; diuen que, segons el Papa, aqueixos són element indispensable per aconseguir un acostament entre els distints agents socials: renunciar a l'odi, fer fora la temptació de tancar-nos en les nostres veritats i voler imposar-les als demés, així com assegurar un compromís seriós amb la nostra realitat concreta. El papa reconeix les passes donades perquè les esglésies puguin dur a terme la seva missió, però anima a refermar el que ara s'ha aconseguit. El papa promet la seva pregaria perquè el poble cubà continuï el camí començat, i que Cuba sigui la casa de tots i per tots els cubans, que domini per damunt de tot la justícia i la llibertat, en un clima de serena germanor.

Per acabar, un petit comentari. Formava part de la comitiva papal l'arquebisbe Angelo Becciu, subsecretari de la Secretaria d'Estat, el que va després del Cardenal Bertone, que, estant jo a Cuba, fou un poc més d'un any, Nunci Apostòlic. En una entrevista a l'Observatore Romano, parla del acomiadament que tributà el poble al Papa camí de l'aeroport, manifestant l'afecte que sentia pel Papa, mentre una

pluja impressionant queia per l'Avinguda Boyeros. Diu l'antic Nunci, que no creu que en aquesta ocasió hagin estat forçats els participants a col·locar-se al llarg dels kilòmetres que separen la Nunciatura de l'aeroport, per saludar al Papa. No ho dubti, Don Angelo, allà no hi havia el poble creient, que eren els menys ! Hi havia una massa preparada per l'ocasió, com ho fou la missa de la Plaça. S'ha escrit que a allà no superaven els vint mil catòlics, la resta fins a uns 300.000, eren forces de seguretat, empreses, etc. Que Don Angelo digui que, malgrat estassin allà obligats, feren palès que eren feliços de poder-ho fer...(?) Home, per això no sé si valia la pena. Em dol que el Papa mateix i la comitiva pontificia s'hagin deixat impressionar i ningú n'hagi descobert el muntatge, a les misses, als carrers, autopistes, nunciatura, etc..

Per acabar. No sé, però l'experiència que jo he viscut de la visita del papa ha tingut més d'agre que de dolça. Sense entrar en els detalls gents petits. El Vaticà hauria de reflexionar si aquestes visites, amb despeses tan quantioses, no son ofensives per un poble que no sap si avui vespre tindrà res per sopar, i molts tenen una seguretat total i absoluta que no tenen res per sopar avui, ni demà dinar... Algú podria dir-nos què costa, al marge de qui pagui, la visita de tres dies de durada del Papa ?

Joan Sunyer.

L'Havana, a 1 d'abril de 2012. Dia del Guano Bendito.

Cavil·lades d'un desenfeinat

Entre el "klåb" d'en Nigorra i el meu quarto fosc...

J. Sancho

En Toni Mateu me sol dir que jo no he canviat: tal era, tal som.
Això - i coneixent en Toni com jo el conec - me posa una mica la mosca darrera l'orella perquè no sé bé si, baix l'aparença d'elogi per una certa coherència vital, és en realitat una conya marinera: val a dir, "*Tens setanta anys i encara ets gorà!*", o "*En setanta anys no has avançat una passa...*" A en Toni li han de vetllar el ble.

Hi ha, certament, uns trets curiosos que en mi no han canviat mai. Ara mateix en podria enumerar mitja dotzena que possiblement en Rafel Servera els podria analitzar i fer-me'n una diagnosi psicoanalítica d'allò més entretingut.
Un dia li ho he de comentar. Déu sap què hi troba...

Hi ha un fet curiós: mai no he estat un home solelladís. No vaig de sol. Em duc millor amb la lluna. L'excés de llum i renou ambiental me descol·loca. Per poder concentrar-me bé en alguna cosa necessito un ambient enfosquit, il·luminat només, però intensament, l'objecte de la meua atenció. Fora d'aquest ambient me dispers. Limitacions que té un home.

Per això, ara i sempre, m'he procurat un lloc de feina amb aquestes característiques. El meu despatx de ca nostra - al que en Toni Mateu li diu "sa coveta" - té exactament aquelles mateixes característiques que tant bé recorda en Toni Perelló del meu quarto del seminari de fa cinquanta anys: persianes i vidres tancats de dia i de nit, envoltat de llibres, una llum intensa de "flexo" enfocada ben damunt el que estic fent, fum de tabac a Déu misericòrdia, i qui em vulgui trobar que palpi...

Això explica, tal volta, que tampoc he estat mai un home passejador, de camp obert. Crec que en tots aquells anys de seminari no vaig sortir de "passeig" dels dijous o diumenges més allà d'una dotzena i mitja de vegades... El meu "ofici" d'electricista me permetia sempre, o quan volia, escapolar-me d'aquelles sortides gregàries d'ensotats i "becats", que això tampoc ajudava a tenir-ne massa ganes...

Jo em sentia molt millor quedant-me en el meu quarto prenent un cafetó i llegint algun llibre de la “caixa forta”¹ o culejant pel taller o pel gabinet de Física, o investigant i escrivint treballs per a certàmens o altres concursos literaris, dels que n’era, per aquelles saons, bastant aficionat i assidu... i molt de bé que em feren !

El perill, però, que jo ara hi descobresc és que això em predisposava a ser massa individualista i molt poc sociable: estava massa bé estant tot sol amb les meves coses i les meves dèries i res m’obligava a establir relacions personals més sòlides.

Així, doncs, pot ser que per a molts d’altres fos un fet insignificant, però per a mi va resultar important que un bon dia a en Miquel Nigorra se li ocorregués moure la qüestió de fundar un “Club” (un “*club*” deia ell, com a bon estudiant d’anglès) on ens hi poguéssim reunir els condeixebles per fer les nostres tertúlies. No sé com va aconseguir trobar el racó adient i els permisos necessaris que supòs que es necessitaven per innovar qualsevol cosa en el seminari, però el cert és que aconseguí que la cosa es posàs en marxa i tingués durada. En Miquel era persistent.

Fins que, poc a poc, es considerà com a més normal que els companys entràssim i sortíssim de les habitacions dels demás i fins i tot hi féssim algunes tertúlies els dijous o diumenges - els altres dies no hi havia hores hàbils per a tals disbauxes - aquell petit local, decorat amb tot quant cartell d’animals i plantes vàrem arregussar del gabinet de Física, ens permeté tenir un lloc propi per a les nostres “mogudes”.

A mi no m’anaven bé els passejos, però aquelles tertúlies i reunions de companys m’anaven d’allò millor. Allà em vaig socialitzar una mica més i vaig aprendre a conèixer millor a cada un dels condeixebles als qui abellia també tocar-hi mare. Crec que allà, entre aquelles parets, també alguns amics em conegueren millor a mi. Vet aquí un altre favor que tenc per agrair al nostre amic Miquel.

Des de fa un grapat d’anys alguns amics ens solem reunir cada mes durant unes hores a ca nostra i entaulam una xerrada d’aquelles que a mi me recorden moltíssim les que solíem tenir per aquella època dins aquell localet a un racó del seminari, on se parlava de tot i de res, però que solien acabar gairebé sempre encetant alguna qüestió de major calat i contingut que, tant ara com aleshores, per a mi eren i són encara importants i clarificadores. No hi ha temps que no torni !

Només que ara - perquè ja no som al·lots - les dèim reunions d’“*obispos*”.

Jaume Sancho

¹ “Sa caixa forta”: Un altre invent d’en Fito i meu per guardar-hi aquells llibres que probablement no haurien passat per la “censura” d’aquella casa. Se tractava d’un doble calaix fix baix del caixó de la taula, disposat de tal manera que per accedir al seu contingut havies de treure totalment el caixó del damunt que li servia de coberta. Les obres que hi arribàrem a tenir no passaven de Albert Camus, Graham Greene, Charles Moeller (He de reconèixer que la seva obra *Literatura del siglo XX i cristianismo*, - almanco els tres primers toms - varen ser de cabdal importància en la meua obertura a un altre món desconegut. Charles Moeller va treballar en aquells mateixos anys pel Concili i deixà una forta empremta en l’esquema XIII - L’Església i el món actual - per a la “*Gaudium et spes*”. En el Seminari, però, allò se tenia per “corrents perilloses”), Bernanos, etc. En general, gent bastant inofensiva... El més “subversiu” que hi vaig arribar a tenir fou el Zaratustra de Nietzsche, “La nausée” i “Les mains salées” de Sartre, Niebla d’Unamuno... Quin temps era aquell ! He de reconèixer però, per ser just, que a mi no me’n censuraren cap mai de llibre...dels que tenia a la vista, naturalment. Amb aquests altres no sé el que hagués passat.